Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 189/485 | Łódź, Poniedziałek 13 sierpnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מאָנטאָג, כ"ז מנחם אב תרפ"ח | Nr. 189/1485

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

מאַרשאַל פּילסודסקי'ס רעדע

אויף דעם לעגיאָנען צוזאַמענפאָהר אין ווילנא.

ווילנאַ, 12 (א.וו.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר הערשט אין דער שטאָט אַ אויסערגעוועהנליכע בעלעבונג.

דאָס טעאַטער „רעדוטאַ", וואו מאַרשאַל פּילסודסקי האָט געהאַלטען זיין רעדע איז געווען איבערפולט ביז אויפ'ן לעצטען אָרט. גרויסע מאַסען מענשען האָבען זיך פערזאַמעלט אין די גאַסען פאַר די מעגאַפאָנען בכדי אויסצוהערען די רעדע פון מאַרשאַל.

6 מינוט נאָך 6 האָט זיך מאַרשאַל פּילסודסקי בעוויזען אויף דער טריבונע בעגריסט מ"ט אונאויפהערליכע אויסרופען.

דער רעדנער האָט זיך געווענדעט צו די פערזאַמעלטע מיט פאָלגענדע ווערטער:

„געעהרטע דאַמען און טייערע קאָלעגען! איך האָב אייך צוזאַמענגערופען אויף אַ צוזאַמענפאָהר קיין ווילנאַ, וואָס איז מיין געבורטס שטאָט, וואו איך האָב מיך געלערנט אין דער שולע, זיך געלערנט טראַכטען און ליבען, ליבען און טראַכטען און בעטראַכטען".

„איך בין קיינמאָל נישט געווען שטאַרק אין שפּראַכען — האָט מאַרשאַל פּילסודסקי ווייטער געזאָגט — להיפך, איך האָב געפיהלט אַ עקעל צו אַלע פרעמדע שפּראַכען. דאָך פערברענגענדיג אין אַזויפיל תפיסות, קומענדיג אין בעריהרונג מיט אַזויפיל מענשען, האָב איך געמוזט ווענדען מיין אויפמערקזאַמקייט אויך אויף אַנדערע שפּראַכען. זיך פערטראַכטען איבער פערשידענע ווערטער און בעגריפען, וואָס ווערען בענוצט אין פערשידענע שפּראַכען, עס זענען פערהאַן ווערטער און בעגריפען, וואָס עס איז זיי שווער אויסצודריקען, שווער איבערצוזעצען. איך וועל רעדען וועגען איינס אַזאַ וואָרט, דאָס וואָרט קאָן מען אין פרעמדע שפּראַכען נישט אויסדריקען. דאָס וואָרט קלינגט אין פּויליש: „מילי". אַ פּאַסיגען אויסדרוק פאַר דעם וואָרט אין אַ אַנדערער שפּראַך קען איך נישט געפונען.

„ווען קינדער האָבען שטאַרק ליב זייער מוטער, ווען אַפילו זי איז מיאוס, ווילען זיי קיינמאָל נישט זאָגען, אַז זי איז מיאוס. ווען זי איז אַזוי העסל ך, אַז אַפילו אַנ'אייגען קינד קאָן נישט זאָגען, אַז זי איז שעהן דעמאָלט זאָגט דאָס קינד, אַז זי איז ליבליך".

„ווען אַ קינד כאַפּט זיך אויף פון שלאָף מיט שרעק בויגט זיך איבער איהם דאָס זאָרגענדיגע פנים פון דער מוטער, בכדי עס מיט צערטליכקייט צו בערוהיגען. ווען דאָס קינד צוויינט זיך שטאַרקער – פיהלט די מוטער דאָס מיט דער גאַנצער סיפּקייט פון איהר האַרץ און שטרעבט עס צו בערוהיגען".

„דאָס קינד איז נישט שעהן, עס איז שוואַך. אָבער זיין אונבעהאָלפענקייט איז זיין שטאַרקייט. עס בעהערשט נישט די שפּראַך, אין אויסדרוק גלייכט עס אָבער זיך אויס מיט די דערוואַקסענע. דאָס קינד שאַפט זיך אַליין אויסדריקען, וועלכע די דערוואַקסענע געדענקען הונדערטער יאָהרען. ביי דעם קינד פעראייניגט זיך: אונבעהאָלפענקייט מיט קראַפט, העסליכקייט מיט שעהנקייט און דאָס איז אייגענטליך דאָס „ליבליכע", וואָס איז אַזוי נאָהענט דעם האַרץ. עס בעזיגט און ציהט צו זיך".

אויב איהר גהעט אום מיט קינדער אַזוי פיל ווי איך, האָט איהר איבערלעבונגען ליבע און שטאַרקע, אַזעלכע שטאַרקע, אַז איהר וועט זיי מיטנעהמען מיט זיך אין קבר. און דער מענש ווען ער געהט אַראָפּ אין קבר בעט ער זיך אויס די טרומנע מיט דעם „ליבליכען", וואָס ער האָט איבערלעבט.

„טייערע קאָלעגען!" ווען איך טראַכט וועגען די פערשידענע צוזאַמענפאָהרען, וואָס איך האָב שוין בייגעוואוינט, וואונדער איך זיך, וואָס אונזערע צוזאַמענפאָהרען זענען נישט ענליך צו די אַנדערע, ווען קינדער פערזאַמ'ען זיך צופעליג שפּרינגענדיג און טאַנצענדיג מאַכען זיי דעם אָנשטעל פון דערוואַקסענע, ווען איהר פערזאַמעלט אייך מאַכט איהר דעם אָנשטעל פון דערוואַקסענע מיט רעש און טומעל, געלעכטער פעראייניגט זיך מיט געלעכטער, שונאים בעטען זיך איבער. דאָרט, וואו עס קומט פאָר אייער צוזאַמענפאָהר, אין דער שטאָט איז אַ יום-טוב.

„ווען גאָט'ס פינגער בעריהרט די ערד — בויגען זיך די קעניגליכע דעמבעס צו דער ערד אין די חיות און מענשען בעהאַלטען זיך פאַר די דונערן און בליצען... ווען גאָט'ס פינגער בעריהרט די ערד — ווערט זי דערשיטערט פון בלוטיגע מלחמות, ברענגענדיג פאַר איינינע פערניכטונג פאַר אַנדערע אויפלעבונג. ווען עס קומען גרויסע צייטען, ברענגען זיי גרויסע פערענדערונגען פאַר מענשען".

„ווען די ערד האָט געציטערט פון דעם קנאַלען פון די האַרמאַטען, זענען מיר דאָ געוועזען, מיר האָבען געשטרעבט צו אויפלעבונג. ווען עס קנאַלט די פויסט פון אויפלעבונג גרינט זיך יעדעס גרעזעל, די טרוקענע ווייזשבעס בליהען און דעם מענש שפּרייט זיך אויס די ברוסט".

„ווען די קאַמפען האָבען זיך אָנגעהויבען — זענען מיר געגאַנגען צום קאַמף ווי צום טאַנץ, ווי צום טאַנץ אויף אַ גלייכער פּאָדלאָגע, גלויבענדיג אין דער אויפלעבונג און טראַכטענדיג וועגען דער אויפלעבונג. און טיילמאָל ווען איך חלום וועגען אייך, ווען איך קוק זיך צו צו דעם, וואָס איהר האָט איבערלעבט, קומען מ ר אויפ'ן געדאַנק סלאָוואַצקי'ס ווערטער: ווייל די יוגענד איז שעהן, וואָס האָט נאָך אַנ'אונבעוואָפענטע ברוסט, און די נערווען אין מענש ווערען נישט ווייך, נאָר ווערען פערוואַנדעלט אין אַ האַרפע.

מאַרשאַל פּילסודסקי רעדט דאַן וועגען זיינע ערינערונגען אָנהויבענדיג פון מאָמענט פון דעם קאַמף ביי קאָסטיוכנובקאַ. ער רעדט וועגען דעם פּוילישען פריהלינג און דריקט אויס זיין ענטציקונג איבער די פּאָלעסיער וועלדער.

ער דערצעהלט ווייטער, ווי ער איז אָוועגדצייט אַרויסגעגאַנגען פון זיין פּאַלאַטקע, וואָס איז געווען אויפגעשטעלט אין דער פאָרם פון אַ כאַטקע, האָט ער דערהערט אַ געוויין.

„דאָס געוויין איז געקומען פון דער ריכטונג, וואו עס זענען געשטאַנען די וואַכען, ווען איך בין דאָרט אָהינגעקומען האָב איך דערזעהען אַ געוועהנליכען זעלנער, וואָס איז געשטאַנען אָנגעלעהנט אויף דער לויפע פון זיין ביקס און געוויינט, איבערן פנים זענען איהם גערינען טרעהרען, ווי די טרעהרען פון אַ קינד און די ברוסט איז איהם צוריסען געוואָרען פון אַ יאָמער, ווי די ברוסט פון אַ יאָמערדיגען דערוואַקסענעם מאַן, איך פרעג איהם: וואָס איז דיר קינד, אפשר איז דיר שלעכט, אפשר דאַרפסט דו אַ אורלויב, איך וועל דיר געבען אַ אורלויב. ער האָט מיר אַבער אָבגעגעגענטפערט: דער קאָמענדאַנט קוועלט זיך און קוועלט זיך, כסדר קוועלט ער זיך. אַ קינד, וואָס איך האָב נישט געקענט, וועמענס פנים איך האָב ביז־איצט נישט געזעהן, האָט געוויינט שטעהענדיג אויף דער וואַך, ווייל זיין קאָמענדאַנט „קוועלט זיך".

„אַ אַנדערע ערינערונג — זאָגט ווייטער מאַרשאַל פּילסודסקי — בעת איך בין אין יאָהר 1916 געווען אין לעמבערג, בין איך איינגעלאַדען געוואָרען אויף אַ בעראַטונג אין דער שטאָט־קאָמאַנדאָ. פריהער בין איך געווען איינגעלאַדען אויף אַ מיטאָג, אויף וועלכען מען האָט אויך איינגעלאַדען איינינגע אָפיצערען, וואָס האָבען גערעדט פּויליש, בכדי זיי זאָלען מיך אונטערהאַלטען בעת דעם מיטאָג. איינער פון די אָפיצירען — אַ פּאָליאַק האָט דאַן צו מיר אַזוי געזאָגט: אין אייער בריגאַדע, דער בריגאַדיער איז שלעכט. אין אָוועגנר נאָך 10 אַ זייגער האָב איך געטראָפען צוויי זעלנער, וואָס זענען געגאַנגען צואַמען אַ ביסעל שכור. איך פרעג זיי ווער זיי זענען און ווי אַזוי פיהרען זיי זיך אויף. זיי האָבען זיך ביידע אָבגעשטעלט, נישט סאַליטירט, קוקען אויף מיר גאָר נישט. ענדליך ענטפערט איינער: מיר זענען פון דער ערשטער בריגאַדע. און ווייסט איהר נישט ווי אַ זעלנער דאַרף זיך אויפפיהרען, אַז איהר דאַרפט אַ אָפיציר סאַלוטירען? איינער פון די זעלנער האָט לאַנג געזוכט אין די קעשענעס און ענדליך אַרויסגענומען אַ עסטרייכישען אָרדער פאַר טאַפּפערקייט, ער האָט ווייטער לאַנג געזוכט אין די קעשענעס און געוויזען אַ פּרייסישען אָרדער פאַר טאַפּפערקייט. דער צווייטער האָט אויך ראָסזעלבע — האָט ער געזאָגט און דאַן זענען זיי ביידע אַוועקגעגאַנגען".

מאַרשאַל פּילסודסקי רעדט ווייטער וועגען זיינע ערינערונגען פון מאַגדעבורג און זאָגט ווייטער: איך בין אָבער צו אייך צוריקגעקומען. פון דער בריגאַדע איז שוין דעמאָלט געוואָרען אַ מלוכה און איך בין געוואָרען מלוכה־שעף. אין דעם זעלבען מונדיר האָב איך רעפּרעזענטירט די פּוילישע מלוכה, אויפנעהמענדיג געזאַנדטע פון דער גאַנצער וועלט. מאַרשאַל פּילסודסקי געהט דאַן איבער צו רעדען וועגען ווילנאַ און זאָגט:

„ווען די פּוילישע מלוכה איז געוואָרען פריי האָב איך געזאָגט: איך מוז האָבען ווילנאַ, ווילנאַ מוז זיין מיין, ווי האָט איהר מיר דעמאָלט דערויף געענטפערט!... אין יענע צייטען ווען פּוילען איז ערשט ענטשטאַנען, ווען אין יעדער וואַנד פון דער רעפּובליק האָט נאָך געקלאַפּט דער קריג, הנם אַז אַנדערע מלוכות האָט שוין געהערשט דער שלום, ווען אויף דער פּוילישער ערד האָבען נאָך געדונערט די האַרמאַטען, בעת איבעראַל איז שוין געווען שטיל, האָט איהר זיך דעמאָלט געשטעלט, האָט איהר נישט פערפיהרט.

עס איז געווען אין דער צייט פון ווייהנאַכטען ווען איין באַטאַליאָן נאָכ'ן צווייטען אין שוואַרצען נאַכ'ן צווייטען זענט איהר געגאַנגען קיין ווילנאַ. און די זעלנער האָבען צווישען זיך גערעדט: דער קאָמאַנדאַנט האָט ליב ווילנאַ. מיר ווילען איהם געבען ווילנאַ אַלס אַ מתנה אויף ווייהנאַכטען. אַ גרויסאַרטיגע מתנה".

„ווען איך טראַכט וועגען ווילנאַ און וועגען דעם ווי די זעלנער האָבען מיר עס געשענקען אַלס אַ מתנה, געדענק איך און די וואָס ליגען אויפ'ן צמענטאַריוש ביים ברעג איינער נעבען דעם צווייטען, ווי אין אַ רייהע, און וואָס האָבען געקאָנט זייער לעבען אַוועקגעבען, בכדי צו געבען אַ מתנה — „ווילנאַ".

דאָס איז „ליב" און דאָס „ליבע" וועל איך מיטנעהמען אין קבר.

און איצט ווען איך געזעגען זיך מיט אייך, פערענדיגענדיג אונזער צוזאַמענפאָהר אין ווילנאַ, וואונש איך, אַז ווילנאַ זאָל פייערען אונזער יום־טוב ווי אַמאָל, אַז די שטאָט זאָל אַ ציטער טון אין אייער אומאַרמונג, ווי זי האָט אַמאָל געציטערט ווען איהר זייט דאָ אין אַ נצחונ'דיגען מאַרש".

די רעדע פון מאַרשאַל פּילסודסקי איז אויפגענומען געוואָרען מיט געוואַלדיגע בראַוואָס און אויסרופען. דערנאָך האָבען די פערזאַמעלטע געזונגען צוויי סטראָפען פון דעם לעגיאָניסטען ליד „מיר די ערשטע בריגאַדע".

די רעדע איז געווען אַ איבעראַשונג פאַר אַלע, זי האָט געטראָגען אַ חבר'שען כמעט פאַמיליען כאַראַקטער און האָט כמעט אינגאַנצען נישט בעריהרט קיין פּאָליטישע מאָמענטען.

די פייערליכקייטען אין ווילנא.

ווילנאַ, 12. (ס.ז. טעל.). די פייערליכקייטען אין ווילנאַ אין שיכות מיט דעם זיבענטען צוזאַמענפאָהר פון די לעגיאָניסטען האָבען זיך אָנגעהויבען מיט אַ גאָטעס דינסט אין דער אַלטער באַזיליקע. אין גאָטעס-דינסט האָבען זיך בעטייליגט פרוי פּילסודסקאַ, לעגיאָניסטען, די גענעראַליציע און אַ גרויסער עולם. דאָס גאָטעס-דינסט האָט אָבגעריכט ביסקופּ באַנדורסקי.

אַרום 10 אַ זייגער איז נאָך אַ פעלד-גאָטעס-דינסט פאָרגעקומען די איינוויהונג פון דער פאָהן פון פערבאַנד פון די לעגיאָניסטען און סטשעלצעס פון ווילנער קרייז. דער גרייז גרויהער ביסקופּ באַנדורסקי האָט דאַן געהאַלטען אַ קורצע רעדע וועלכע איז פערענדיגט געוואָרען מיט דער ערשטער סטראָפע פון דער „ראָטע": „ניע דאַמי זשיעמי סקאָנד נאַש רוד".

וואָיעוואָדע ראַטשקעוויטש בעגריסט דאַן די פרוי פון מאַרשאַל פּילסודסקי. נאָכדעם קומט פאָר אַ דעפילאַדע אין וועלכער עס בעטייליגען זיך לעגיאָניסטען, האַלערטשיקעס, דאָווברטשיקעס, סטשעלצעס און אַנדערע.

אַרום 1 אַ זייגער איז פאָרגעקומען אַנ'אַקאַדעמיע אין שטאָט-ראַט. געעפענט די אַקאַדעמיע האָט דער פּרעזעס פון שטאָט-ראַט ד"ר פּיעטשינסקי. עס האָבען גערעדט וואָיעוואָדאַ ראַטשקעוויטש, שטאָט - פּרעזידענט קעלעאָווסקי, גענעראַל רידז-שמיגלאַ א. אַנדערע.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער עס ווערט געזאָגט, אַז דער 7-טער צוזאַמענפאָהר פון די לעגיאָניסטען און סטשעלצעס שיקט איבער דעם מלוכה-פּרעזידענט אויסדריקען פון פערעהרונג, און אין דער אָנוועזענהייט פון ערשטען פּוילישען זעלנער, דעם מאַרשאַל פּילסודסקי גיבען זיי אָב אַ שבועה, אַז אַזוי גוט ווי דעמאָלט בעת ער האָט זיי גערופען זענען זיי אויך איצט גרייט אויף דעם ערשטען רוף צו שטעלען זיך און צו קעמפען אונטער דער מלוכה-פאָהן פאַר'ן וואויל פון דער פּוילישער רעפּובליק.

DR. MED. DONCHIN

(Moniuszki)

הלואה פון 4 מיליאן דאלאר פאר ארץ-ישראל

פערענדיגט די אונטערהאנדלונגען מיט דעם פאריזער באנק-קאנסארציום.

פאריז, 12 (י.ט.א. טעלעגראפיש). דער פארשטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פאריז ה' שווארץ האט פערענדיגט די אונטערהאנדלונגען מיט דער באנק-פירמע פעלי און קאנדער וועגען א הלואה פון 4 מיליאן דאלאר פאר'ן אויפבוי פון א"י. די הלואה וועט עמיסירט ווערען אין סעפטעמבער און האט א זיכערען אפגאנג. די הלואה וועט צוריקגעצאהלט ווערען אין 20 יאהר צו 6 א האלב פראצענט.

2 מיליאן דאלאר בעקומט דער קרן קימת אויף נייע באדען-קניות און די רעשט — די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אויף צו קאנסאלידירען די ארבייטען אין א"י.

4 קאנדידאטען-ליסטעס קעמפען פאר די 2 יודישע מאנדאטען אין גריכישען פארלאמענט.

סאלאניקי, (י.ט.א.) נאכדעם ווי עס איז פאריבער דער טערמין פון אריינטראגען די קאנדידאטען ליסטעס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז פאר די 2 יודישע מאנדאטען פון דער יודישער קוריע אין גריכישען פארלאמענט וועלען פיהרען א קאמף 4 קאנדידאטען-ליסטעס: ציוניסטען, קאמוניסטען, ווענעזעליסטען און אנטי-ווענעזעליסטען.

פאר דערמארדן 2 יודען אין טערקיי

קאנסטאנטינאפאל. (יט"א) דער הינער קריעג-געריכט האט פער'משפט די מערדער פון די 2 יודישע סוחרים אין טשעסמע, איינעם אויף 24, דעם צווייטען אויף 15 און דעם דריטען אויף 10 יאהר תפיסה.

יודישע ארבייטער-פיהרער פון אמעריקא

אויפ'ן קאנגרעס פון צווייטען אינטערנאציאנאל.

בריסעל. (יט"א) אין דער רעלעגאציע פון דער אמעריקאנער סאציאליסטישער פארטיי צום קאנגרעס פון צווייטען אינטערנאציאנאל, וואס קומט איצט פאר אין בריסעל בעטייליגען זיך אויך די יודישע ארבייטער-טוער כאנין און פענקין, וועלכע געהערען צו דער בונדישער ריכטונג פון דער יודישער ארבייטער-בעוועגונג אין אמעריקא.

די פועלי-ציון-דעלעגאציע

אויפ'ן קאנגרעס פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל.

בריסעל. (יט"א) די רעלעגאציע פון די „פועלי-ציון" צום סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל בעשטעהט פון פאלגענדע 12 פערזאן: קאפלאנסקי, מיטגליד פון עקזעקוטיוו פונ'ם סאצ. אינטערנאציאנאל, ב. לאקער (בערלין), רייז (ווארשא), יאר-בלום (פאריז), האז (לאנדאן), בן-צבי, רובאשאוו, בן-גוריע, הארצפעלד, מאירסאן, מערעמינסקי (ארץ-ישראל).

צוליב דעם וואס אויף דעם קאנגרעס ווערט די וויכטיגסטע ארבייט דורכגעפיהרט אין די קאמיסיעס איז כדי צו בעטאנען, דאס די „פועלי-ציון" רעלעגאציע איז פערטרעטען אין אלע קאמיסיעס פונ'ם קאנגרעס און איהרע מיטגלידער נעהמען אנ-אקטיווען אנטייל אין די ארבייטען פון די קאמיסיעס.

בריסעל. (יט"א) דאס פערבאנדס-ביורא די „פועלי-ציון" האט ארויסגעגעבען א בראשור אונטער דעם טיטעל: „די יודישע ארבייטער-בעוועגונג אין ארץ-ישראל, איהרע אויפגאבען און אויפטוען". די בראשור איז פערפאסט געווארען דורך דעם לייטער פון סטאטיסטישען ראט ביי דער „הסתדרות העובדים" דר. וואלטער פרויס מיט א הקדמה פון קאפלאנסקי און ענטהאלט אנ'אויספיהרליכען שילדערונג פון די אויפטוען פון דער „הסתדרות" און איהרע צילען. די בראשור איז ארויסגעגעבען אויף דייטש, ענגליש און פראנצויזיש און איז פערשפרייט געווארען צווישען אלע דעלעגאטען פון קאנגרעס.

געוועזענער יודישער צייטונגס-פערקויפער

פערשרייבט אין זיין צואה א מיליאן דאלאר אויף וואוילטעטיגע צוועקען.

טשיקאגא. (יט"א) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 66 יאהר דער בעקאנטער יודישער אינדוסטריעלער אראלף ליכטשטערן, וועלכער האט איבערגעלאזט א פערמעגען פון 5 מיליאן דאלאר. ליכטשטערן האט אלס 3-יעהריג קינד געקומען מיט אנ'אימיגראנטען משפחה פון דייטשלאנד. אלס יונגעל איז ער געווען א צייטונגס-פערקויפער אין ניו-יארק.

ליכטשטערן האט אין זיין צואה פערשריבען איין מיליאן דאלאר פאר יודישע און אלגעמיינע וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס.

א גרויסע נאפט-רעפינעריע אין חיפה.

בערלין. (יט"א) לויט די מעלדונגען, וואס שטאמען פון חיפה, פראיעקטירט דער גרויסער נאפט-קאנצערן „ראיאל דוטש" נאכדעם ווי עס וועט אויפגעבויט ווערען דער חיפה'ער פארט, צו גרינדען דארט א גרויסע נאפט-ראפינעריע.

דער דאזיגער קאנצערן זאל שוין האבען גע-קויפט גרויסע ערד-שטחים, נישט ווייט פון פארט צו דעם צוועק.

די געליטענע יודישע קאלאניסטען

בעקומען זריעה און פינאנציעלע הילף פון דער סאוויעטישער רעגירונג.

מאסקווע. (יט"א). די יודישע קאלאניסטען, וואס האבען געליטען פון דער אומגערעטעניש אויף די פעלדער פון קרים און אוקראינע וועלען בעקומען זריעה און פינאנציעלע הילף פון דעם אלגעמיינעם סאוויעטישען רעגירונגס-פאנד, אונטער דעם בעדינג, אז זיי זאלען קאנטראקטירען זייערע נייע תבואות צו דער רעגירונג.

דער „קאמזעט" האט ארויסגעשיקט אינסטרוקציעס צו אלע זיינע בעפולמעכטיגטע אין קרים און אוקראינע, זיי זאלען אננעהמען מיטלען, כדי בעצייטענס צו פערזארגען די געליטענע יודישע אי-בערוואנדערער מיט'ן נויטיגען סכום זריעה מאטעריאלען פון דעם פאנד פאר זריעה-הלואה, וואס דער ראט פון פאלקס-קאמיסאריאט האט געשאפען פאר די ראיאנען, וועלכע האבען געליטען פון דער אומ-גערעטעניש.

דער „קאמזעט" פאראָרדענט אין זיינע אינ-סטרוקציעס אויסצאהלען א סומע פון אומגעפעהר 12 רובל אויף יעדען העקטאר פערזייט לאנד יע-דען יודישען קאלאניסט אויפ'ן חשבון פון דעם גע-רעטעניש, וואס ער וועט שפעטער דארפען פער-קויפען דער רעגירונג לויט א קאנטראקט, וואס ער וועט איצט אונטערשרייבען. די קאנטראקטאציע מיט די קאלאניסטען טאר בשום אופן נישט טראגען קיין צוואנגס כאראקטער.

דער פארזיצער פון „געזערד"

וועגען די שוועריגקייטען פון דער קאלאניזאציע אין בירא-בידזשאן.

מאסקווע. (יט"א) ביר-בידזשאנער קאלא-ניזאציע איז א שווער אונטערנעהמונג, אבער מיר מיר וועלע די שוועריגקייט בייקומען, שרייבט דער פארזיצער פון „געזערד" רימאנטשיין אין א ספעצ-יעלען ארטיקעל, וואס איז געווידמעט מערעזשינגס לעצטען ארטיקעל וועגען די שוועריגקייטען אין ביר-בידזשאן.

„עס איז קלאהר זאגט רימאנטשטיין, אז איצט וועט אונז אויסקומען צו בעזייטיגען ערנסטערע שטע-רונגען ווי מיר האבען פריהער געמיינט, מיר דארפען אבער נישט פערמאכען די אויגען אויף די דאזיגע ערשיינונגען, נאר פערקעהרט, עס איז נויטיג צו קוקען די שוועריגקייטען גלייך אין די אויגען ארייַן, כדי צו צוציהען, וואס מעהר שאפענדע כוחות און בעקומען וואס מעהר מיטלען סיי פון דער רעגירונג סיי פון די יודישע סאוויעטישע ארגאניזאציעס, וועלכע דארפען נאך מעהר פעראינטערעסירט ווערען אין אזא גרויסער קאלאניזאציאנס-ארבייט, וואס האט אזעלכע גרויסע פערספעקטיווען, איינשליסענדיג די פערספעקטיווע פון יודישער אויטאנאמיע".

סאלאניקער רבנים

איינגעלאדען קיין אמסטערדאם און אנטווערפען

סאלאניקי. (י.ט.א.) די שווערע מאטער-יעלע לאגע פון דער יודישער קהלה אין סאלאניקי האט געבראכט דערצו, אז איניגע היגע רבנים עמיגרירען אין אנדערע לענדער די טעג איז ארויס געפאהרען קיין אמסטערדאם דער סעקרעטאר פון סאלאניקער ראבינאט הרב אליהו פראנסע מיט זיין משפחה. אויך דער סעקרעטאר פון היגען בית-דין, הרב מרדכי סאיאס פאהרט ארויס קיין אנט-ווערפען אויף דער איינלאדונג פון דער דאָרטיגער קהלה.

פארק HELENÓW מיטוואך, דעם 15-טען אויגוסט, 3 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר

גארטען=פערווייל.נג

א גראנדיעזע לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע ביי „רינת הצדק"

אויפטריט פון אוקראינישען כאר :: טענץ פון בעוואוסטען טענצער ברוך לייבאוויטש.

פאנטאווע לאטעריע! מיט אויסערגעוועהנליכע ווערטפולע פאנטען, צ. ב.: לייוועגד, ראדיא, פאטעפאן א. אנד. פאנטאווע לאטעריע!

2 ארקעסטערס, פייערווערק, קאנפעטי, סערפענטין א. אנד.

איינגאנג פאר דערוואקסענע 1,50 זל., פאר יוגענד און שילער 50 גר. :—: ביליגער כשר'ער בופעט אויפ'ן ארט.

פון 10 אין אווענד וועט אין זאל פון גארטען פארקומען אויפטריטען פון „ארט"=אנסאמבל, וועלכע וועלען אויספיהרען די בעס-טע נומערן פון זייער אינהאלטסרייכען רעפערטואר.

— נאך דער פארשטעלונג דאנסינג ביז אין דער פריה. איינטריט 2 זל.

בעמערקונג: ביי א אנגינסטיגען וועטער וועט דער טערמין פון דער פערוויילונג באזונדער' מיטגעטיילט ווערען.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער איניג-סטען דאנק דעם ה'

Dr. Józef Kohn

Piotrkowska 5

פאר זיין גוטער און איבערגעגעבענער בע-האנדלונג בעת דער קראנקהייט פון אונזערע קינדער. פאמיליע קלין.

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער ליבע קוזינע פרל.

אסתר ציהער

צו איהר חתונה מיט ה'

יהושע וועגראווסקי

זאל זייער לעבענס-וועג מיט בלומען בעצירט זיין

טאנטע חוה און י. אינפעלד.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער פאמיליע ברייטשטיין צוליב'ן טויט פון אונזער לאנג-יעהריגען ס'חר

אברהם הערש ברייטשטיין

די פערוואלטונג פון יודישען לעבעדיגען געפליגעל-הענדלער-פעראיין אין לאדז, זאוואדזקא 5.

קאלאניאל-קליינהענדלער-פערבאנד

צעגעלניאנא 15. — מיר מאכען בעקאנט אונזערע מיטגלידער דאס לויט דער פעראָרדנונג פון וואיעוואדע מוז יעדער סוחר רעגיסטרירען זיין האנדעלס-פאטענט פאר דעם 31/8 אין געגענפאל דראהט א שטראף פון 1000 זל. און ארעסט, דעריבער פאדערן מיר אויף אונ-זערע מיטגלידער נישט צו פערשפעטיגען די רעגיסטרא-ציע און צו קומען אין פעראיין אין די ביורא-שעה'ן מיטנעמענדיג דעם פאטענט פון 1927. — גלייכצייטיג מעלדען מיר דאס מיטוואך 15/8 קומט פאר א פער-זאמלונג אין אייגענעם לאקאל. די פערוואלטונג.

GIMNAZJUM MĘSKIE

Z PRAWAMI GIMNAZJÓW PAŃSTWOWYCH

L. SZAKINA

w Łodzi, 18 Piotrkowska 18.

די קאנצעלאריע פון גימנאזיום נעמט אן איינשרייבונגען פון נייע שילער יעדען מאנטאג און דאנערשטאג פון 10 ביז 12.

דער שווער-געטראפענער פאמיליע לידוויער צוליב'ן טויט פון זייער טאכטער און שוועסטער

נ"ע ריווע

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

די פאמיליע רייך.

„נייער פאָלקסבלאַט"

דער זיבעטער לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר.

די לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהרען אין פּוילען זענען געוואָרען ביי אונז פון די וויכטיגסטע ערשיינונגען, וואָס ווערען נאָטירט אין פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכען לעבען. דאָס איז דערפאַר, וואָס אין זיי בעטייליגט זיך שטענדיג דער שעפער פון די לעגיאָנען, מאַרשאַלעק פּילסודסקי — די שטאַרקסטע פּערזענליכקייט אין פּוילען, אַרום וועלכער ס'קאָנצענטרירען זיך זיינע נאָהנסטע און וויכטיגסטע מיטאַרבייטער ביים אויפבויען פון'ם נייעם, אומאָפּהענגיגען פּוילען.

אינ'ם צוזאַמענפאָהר פון די לעגיאָניסטען אין פּעאָוויאַקעס נעמען אַנטייל פיל פון די מיניסטאָרען און הויכע מלוכה-בעאַמטע, מיטגלידער פון דער „ערשטער בריגאַדע", מענשען, וואָס האָבען אָנגעהויבען זייער פּאָליטישע קאַריערע אונטער דער אָנפיהרונג פון מאַרשאַלעק, און מיט איהם און מיט זיינע אידעאַלען — וואָס זענען געוואָרען אויך זייערע — פערבינדען זייער לעבען, קאַריערע.

דער איצטיגער צוזאַמענפאָהר קומט פאָר אין ווילנאָ, כדי צו אונטערשטרייכען דעם פּ ו י ל י ש ע ן כאַראַקטער פון דער שטאָט, וואָס האָט געגעבען פּוילען: מיצקעוויטש'ן, קאָשטשושקאָ'ן, לעלעוועל'ן, און ואל כולם — פּילסודסקי'ן.

האָט טאַקי דער איצטיגער 7-טער צוזאַמענפאָהר אַרויסגערופען אַ גוואַלטיגע אויפרעגונג אין ליטע.

ליטע, וועלכע האָט פּרעטענזיעס צו ווילנאָ, און האַלט זי פאַר איהר הויפּט-שטאָדט, קוקט צו מיט גרויס אומרוהיגקייט צו אַלץ, וואָס קומט דאָרט פאָר, און ס'איז טאַקי אויך נישט קיין וואונדער, וואָס גראָד דער דאָזיגער צוזאַמענפאָהר האָט דאָרט אַרויסגערופען אַ בעאומרוהיגונג, בפרט ווען די נאַציאָנאַליסטישע פּרעסע, וועלכע האַלט אין איין העצען אויף פּוילען, האָט אויסגענוצט דעם פאַל אין פערבונדען די דאַטע פונ'ם צוזאַמענפאָהר, און דעם אומשטאַנד, וואָס דאָרט איז אָנוועזענד דער מאַרשאַלעק פּילסודסקי. און מאַכט דאָרט אַנ'אַלאַרם, מ'דערצעהלט ווילדע מעשות, וועגען אַ כלומר שטען אָנפאַל אויף ליטע, וואָס גרייט זיך א. אַנד. שטותים.

זענען טאַקי צום צוזאַמענפאָהר געקומען קאָרעספּאָנדענטען פון אַמעריקאַ, ענגלאַנד, סאָוויעט-רוסלאַנד, דייטשלאַנד, פון די באַלטישע מלוכות און אַנד. און אויף גאָר אַנ'אָריגינעלען אופן אויך פון ליטע. 8 ליטווישע זשורנאַליסטען פון צייטונגען פון פערשידענע ריכטונגען, צווישען זיי אויך פון 2 רעגירונגס-צייטונגען, זענען אין אַנ'אויטאָ, וועלכען ס'האָט זיי צוגעשטעלט וואַלדעמאַראַס, צוגעשטעלט צו דער גרעניץ, נישט האָבענדיג קיין וויזע. די גרעניק-וואַך האָט זיך פערשטענדיגט מיט דעם ווילנער וואָיעוואָדע, און ער האָט געהייסען זיי אַדורכלאָזען. אין ווילנאָ האָט מען אויסגעטיילט פאַר זיי ספּעציעלע וואוינונגען אין וואָיעוואודזטווע, און לויט דער פעראָרדנונג פון וואָיעוואָדע, האָט מען זיי געמאַכט די מעגליכסטע פערלייכטערונג, אַז זיי זאָלען קענען איבעראַל זיין און אַלץ זעהען. דער ווילנער זשורנאַליסטען-סינדיקאַט האָט זיי אויפגענומען אַלס זיינע געסט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן צוזאַמענפאָהר ווערען פערשפּרייט פערשידענע קלאַנגען, וואָס פיל פון זיי האָבען נישט דעם מינדעסטען גרונד, און זענען אויסגערעכענט אויף סענסאַציעס הן אין בעציהונג צום אינערליך-פּוילישען לעבען הן צו דער אויסערליכער פּוילישער פּאָליטיק.

דער הייניגער טאָג וועט אויפקלערען די לאַגע. די רעדע, וואָס מאַרשאַל פּילסודסקי וועט האַלטען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר, וועט וואַהרשיינליך האָבען אַ היסטאָרישע בעדייטונג, און וועט בעצייכנען אַנ'עפּאָכע אין פּוילישען מלוכה-לעבען, אויפקלערענדיג די נאָהנסטע וועגען פון דער פּוילישער פּאָליטיק.

פּ. פּ.

דער קאָנגרעס פון 2-טען אינטערנאַציאָנאַל.

די קאָנגרעסען פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל זינט נאָכ'ן קריג האָבען שטאַרק געענדערט זייער אויסזעהן, כאַראַקטער, און אינהאַלט.

די סאָציאַליסטישע קאָנגרעסען, וואָס זענען געווען אינטערנאַציאָנאַל, האָבען פערייניגט די פּראָלעטאַריער פו זאַלע לענדער, ווייל קיינער פון זיי האָט נישט געהאַט קיין פאָטערלאַנד", יעדע לאַנדעס-אָרער נאַציאָנאַלע-גרופּע האָט געשטרעבט צו ענדערען די סאָציאַלע פערהעלטענישען, צו דערווערבען זיך רעכט אין עפּים ממשות'דיגע סאָציאַלע דערגרייכונגען.

און אָט, נאָכ'ן קריג, האָט עס פּאַסירט, אַז די סאָציאַליסטישע גרופּען זענען געקומען צום מלוכה רודער אין א קלענערער אָדער גרעסערער מאָס, זענען אַליין, אַלס פאָרשטעהער פון פּראָלעטאַריאַט, געוואָרען די מאַכט-האָבער, און האָבען זיך טייל-ווייז דערוואָרבען „אַנ'איינען פאָטערלאַנד" און די אינטערעסען פו זדער מאָדערנער מלוכה, די ווירטשאַפטס-אינטערעסען פונ'ם אָפּגעזונדערטען אָרגאַניזם האָבע זאַריינגעצויגען אין זייער קרייז אויך די אַרבייטער-פאָרשטעהער.

פאַר'ן קריג זענען די סאָציאַליסטישע פּראַקציעס אין די פּאַרלאַמענטען געווען איבעראַל אין אָפּאָזיציע; און ווען מיט עטליכע צוואַנציג יאָהר צוריק איז מילעראַן אַריינגעטרעטען אין מיניסטאָרען-קאַבינעט פון וואַלדעק-רוסאָ, איז ער שטאַרק אָנגעגריפען געוואָרען און אויף דעם סאָציאַליסטישען קאָנגרעס אין אַמסטערדאַם האָט זשאָרעס געהאַט אַ שווער שטיקעל אַרבייט צו פערטיידיגען די פראַנצויזישע פּאַרטיי.

זינט דאַן האָט זיך פיל געענדערט, ווי מיר האָבען עס שוין דערמאָנט: די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען זענען אין פיל לענדער געוואָרען רעגירונגס-פּאַרטייען און זיך אויסגעלערנט צו געהען אויף קאָמפּראָמיסען. זייער אָפּאָרטוניזם האָט זיי טאַקי אָפט געבראַכט צו קאָנפליקטען און, ווי ס'האָט קאָנסטאַטירט אין זיין רעדע וואַנדערוועלדע קומט זיי אָפט אויס בעת'ן שטעהען ביים רודער ברענגען צו אַ הסכם „די בערעכטיגטע נ אַ צ י אָ נ אַ ל ע (מלוכה'שע) פאָדערונגען מיט די אַלגעמיינע אינטערעסען פון אייראָפּע.

די קלאַסען-בעוועגונג פון די פּראָלעטאַריער האָט זיך שטאַרק פונאַנדערגעוואַקסען און אַריינגעצויגען אין זייער קרייז אויך די נישט-אויסגעשפּראָכענע אַרבייטער-גרופּען, און זיי האָבען אויך אַ געוויסען איינפלוס אוי פדער שטעלונג און פאָרמולירונג פון זייערע אינטערעסען.

דער קאַמף פו זדי פערשידענע ווירטשאַפטס-אָרגאַניזמען, פון די זעלבסטשטענדיגע מלוכות דריקט זיך אויס אין פערשידענע קאָנפליקטען ביז צו בעוואָפענטע צוזאַמענשטויסען, צו קריג. און פּונקט, ווי די בירגערליכע וועלט, וואָס איז פּאַציפיסטיש געשטימט, זוכט אַנ'אויסוועג אין פערשידענע אָפּמאַכען און פּאַקטען, וואָס זאָלען פערהיטען פון קריג, זוכט עס דער סאָציאַליסטישער אינטערנאַציאָנאַל אויף אַנ'אַנדער וועג.

דאָס פערהיטען פון קריג איז טאַקי געווען איינע פו זדי וויכטיגסטע פראַגען, וואָס האָבען בעשעפטיגט איצט דעם קאָנגרעס.

פּיקאַנטע מאָמענטען זענען פאָרגעקומען אויפ'ן קאָנגרעס. דער פאָרזיצער פון דער דייטשער פּאַרלאַמענטאַרישער פראַקציע ברייטשייד האָט גערעדט וועגען די ספּערברעכען מצד דייטשלאַנד וואָס האָט זיך אין אָנהויב מלחמה אַריינגעריסען קיין בעלגיען און דאָרט אָנגעמאַכט חורבנות; די בעלגישע און פראַנצויזישע סאָציאַליסטען האָבען געשטיצט די פאָדערונג וועגען עוואַקואירען דעם רייהן-געביט.

און אַז די פראַנצויזישע בירגערליכע פּרעסע האָט טאַקי שטאַרק אָנגעגריפען בלומען, דעם פיהרער פון די פראַנצויזישע סאָציאַליסטען, פאַר זיין שטעלונג אין דער ראָזיגער פראַגע, האָט בלום טאַקי געמוזט ערקלערען, אַז נישט אַלע אויסטייטשונגען פון זיין שטעלונג זענען פאַר איהם אָנגענהמבאַר (אַנעקסירונג אוי פדעם עסטרייכישען אנשלוס צו דייטשלאַנד, וואָס קען פאָרקומען אויב ס'זאָל אָפּגעשאַפט ווערען די רייהן-אָקופּאַציע).

ברייטשייד האָט עס פערשטאַנען, און כדי צו בערוהיגען די פראַנצויזען, האָט ער ערקלערט, אַז „דאָס אַלגעמיינע רעכט" שטעהט איבער'ן אַלייך בעשטימונג-רעכט פו זאיינצעלנע פעלקער.

די קונסט פון דער פּאָליטיק (או זדי פיהרער פונ'ם סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל זענען גענייטע פּאָליטיקער) בעשטעהט נישט אין דעם, וואָס די אינטערעסען פון גרופּען ווערען איגנאָרירט, נאָר וואָס זייערע אינטערעסען ווערען אויסגעגליכען, די שאַרף פו זדי גענענזאַצען ווערט אָפּגעשאַפט. אויף דעם ראָזיגען וועג פון אָפּשאַפען זדי שאַרפען פון די גענענזאַצען, וועניגסטענס — זיי צו מילדערען, געהט דער איצטיגער סאָציאַליסטישער אינטערנאַציאָנאַל.

אין דער זעלבער צייט קומט פאָר דער 6. קאָנגרעס פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל, וואָס געהט אויף אַ גאַנץ אַנדער וועג פון אָהן קאָמפּראָמיסלירען קאַמף מיט זיינע שונאים או זמיט זיינע געגנער פו זדי פּראָלעטאַרישע רייהען נופא. דער ריס וואָס איז מיט 10 יאָהר צוריק געמאַכט געוואָרען צווישע זדי צוויי ריכטונגען אין דער אַרבייטער-בעוועגונג פערטיפט זיך אַלס מעהר, און די אונטערשירען צווישען זייער אַרט טעטיגקייט און נאָהענטע צילען ווערט אַלץ גרעסער.

פּ. ברבש.

דער רומענישער יושר...

אַ געוועזענער יודישער סאָלדאַט און אַ געוועזענער יודישער מיליאָנער פאַר'ן געריכט.

(ראָרעספּאָנדענץ פון רומעניען).

אין רומעניען זענען די טעג פאָרגעקומען צוויי פּראָצעסען. איינער איבער אַ רומענישען יודען אונטער דער בעשולדיגונג, אין דעזערטירעריי בשעת דעם לעצטען קריג: דער אַנדערער — פון אַ רוסישען יודען, אַ מיליאָנער, וואָס איז רואינירט געוואָרען אַ דאַנק דער מאַכטלאָזיגקייט, הפקרות און ליידען אָהן אַ סוף...

דער ערשטער פּראָצעס טראָגט אונז איבער אין די פינסטערע צייטען פונ'ם לעצטען קריג. דער אָנגעקלאָגטער איז אַ רומענישער בעל-עגלה פון ראַראַוץ (בעצירק דאָראָהאָי), אברהם לונג. ער ווערט בעשולדיגט אין דעם, אַז ער איז אין דער נאַכט פונ'ם 14-טען אויפ'ן 15-טען נאָוועמבער 1916, איבערגעגאַנגען צו די דייטשען בשעת דער שלאַכט ביי קאַשין. דערפאַר איז ער פער'משפּט געוואָרען דורכ'ן יאַסער קריגס-געריכט צו פינף יאָהר קאַטאָרגע. אי זרעוולוטאַט פון אַנ'אַפּעלאַציע צום קאַסאַציאָנס-געריכט האָט דער לעצטער בעשלאָסען צו רעווידירען דעם פּראָצעס און פעראָרדענט אַ נייע פערהאַנדלונג אין טשערנאָוויצער קריגס געריכט.

דער אָנגעקלאָגטער — אַ דערשלאָגענער יוד — דערצעהלט מיט אַ ציטערדינער שטימע זיין לעבענס-געשיכטע. תמיד געהאָרוועט ביטער און פער שוואַרצט געוואָרען און געצויגען חיונה פון די פערדלעך, וועלכע ער האָט אָפּגעהיט ווי דאָס שוואַרצאַפּעל פונ'ם אויג. די גאַנצע וואָך אויף די ירידים און אין וועג און שבת אין שוהל און צווישען דער משפּחה. די מלחמה רייסט איהם אַרוים פון זיין פרידליכען לעבען און ער געהט דינען אין דער אַרמעע צוזאַמען מיט זיין ברודער מאַרקו (מרדכי), וועלכער איז געפאַלען אין איינער פון די שלאַכטען. אין אַ צייט אַרום איז ער איינגעשלאָסען געוואָרען אין אַ גרופּע, וואָס האָט געהאַט די אויפגאַבע צו דעקען דעם ריקצוג פון דער רומענישער אַרמעע געגען די דייטשען. דרייסיג שעה האָבען די סאָלדאַטען זיך אָפּגעשאָסען פון די דייטשען, צום שלוס האָבען די לעצטע אַרומגערינגעלט די רומענישע סאָלדאַטען און זיי גענומען אַלס געפאַנגענע.

אין 1918, ווען לונג האָט זיך צוריקגעקעהרט פון געפאַנגענשאַפט, האָט ער זיך ווידער געמאָלדען אין זיין רעגימענט און האָט זיך בעטייליגט מיט ערפאָלג אין די קאַמפען געגען די באָלשעוויקעס אין אונגאַרן. היינט, ערקלערט מיט טרערען אין די אויגען דער אומגליקליכער בעל-עגלה, נאָך צעהן יאָהר, האָט מען מיך, אַ פאָטער פון פינף קינדער, אָוועקגעזעצט אוי פדער בעשולדיגונגס-באַנק און גע'משפּט פאַר דעזערטיריי.

זיינע פּראָסטע און אויפריכטיגע רייד מאַכען אַ טיפע זאיינדרוק אויף די אָפיצערען-ריכטער.

אַלע עדות — לונג'ס קריגס-חברים און קאָמאַנדירען — רופען זיך גוט אָפּ וועגען דעם אָנגעקלאָגטען און וואַרפען אָפּ די השערה, א[illegible] געווען איבערגעגעבען דעם שונא. אויף זיינע מדות-טובות און א[illegible] איז געווען פּאַקטיש אומעגליך, א[illegible] אָפּהענגיג פון די איבעריגע, [illegible]

דען פייער אַנטלויפען צו די דייטשען.

נאָך דער סטעראָטיפּישער רעדע פונ'ם פּראָקוראָר, נעהמט דאָס וואָרט דער פערטיידיגער, אַדוואָקאַט ראַדאַש, פו זיאַסי, ער דערמאָהנט אין דער אַנטיסעמיטישער שטימונג פון יענער צייט, וואָס האָט געפיהרט צו דער בילדונג פון ספּעציעלע יודען-אָפּטיילונגען. די דאָזיגע פעראָרדנונגען זענען מאָטיווירט געוואָרען דערמיט, וואָ סמ'האָט חושד געווען די יודען אין מאַנגעל פו זמוט און קריגס-בעגייסטערונג. איצט איז נישט די צייט דעריבער צו דיסקוטירען, — בעמערקט דער פערטיידיגער, — ס'איז אָבער קלאָר, אַז מ'טאָר נישט טון קיין אומרעכט אַ מענשען נאָר דערפאַר, ווייל ער איז אַ יוד. בשעת מלחמה איז פּראַקטיצירט געוואָרען אין דער רומענישער אַרמעע, אַז די פערשוואונדענע יודען פלעגט מען אָהן שום גרונד אויטאָמאַטיש אַריינטראָגען אין די צעטלען פון די דעזערטירען, אַזוי איז דאָס געשעהן אויך אין דעם פאַל. פון די בייגעלעגטע אַקטען איז צו זעהן, אַז שוין דעם 15-טען נאָוועמבער (אויפ'ן צווייטען טאָג נאָך דער שלאַכט) האָט מען לונג'ן שוין פערצייכענט אי זדער דעזערטירען-ליסטע אָהן שום אויספאָרשונג. דער אָנגעקלאָגטער וואָלט זיך געקאָנט בענוצען מיט דער אַמנעסטיע, נאָר ער האָט נישט געוואָלט, אַז זיין נאָמען זאָל בעפלעקט ווערען דורך אַנ'אומזיסטיגער בעשולדיגונג. איך פאָדער — פערענדיגט דער אַדוואָקאַט — פאַר דעם אָנגעקלאָגטען, וועלכער האָט געקעמפט פאַר דער בעפרייאונג פון רומעניע, אַז ער זאָל פריינעשפּראָכע זווערען.

דער קריגס-בעריכט האָט נאָך אַ קורצער בעראַטונג ' איינשטימיג פריינעשפּראָכען דעם אָנגעקלאָגטען.

דער ראָזינער פּראָצעס, וואָס דעקט אויף אַ שוידערליך קאַפּיטעל פון יודישער מאַטירערשאַפט בעת דעם לעצטען קריג אין רומעניען. פלעכט זיך צוזאַמען מיט אַ לעבענס-געשיכטע פון אַ צווייטען יודען, משה רייניץ, וואָס קומט איצט אָפּ זיין לעבענס-לענגליכע שטראָף אין טורמע אין טראַנסילוואַניאַ.

משה רייניץ איז פער'משפּט געוואָרען נאָך מיט דריי יאָהר צוריק פאַר אַ מאָרד פון אַ סוחר נעבען דער טשעכאָסלאָוואַקישער גרעניץ. דער פּראָצעס האָט דאַן אויפגעדעקט די אונטערוועלט פו[illegible] שמוקלערס און זייערע פערברעכערישע [illegible] פאַר די ריכטער איז פערבייגעגאַנגע[illegible] פונ'ם קאָנטראַבאַנדיסטען-לע[illegible] יערע מינוט מיט דעם [illegible] נעהמער זענען געב[illegible] ערבות [illegible]

לענגליכער קאַטאָרגע. און באמת, ווי קומט אַ רעליגיעזער יוד, וואָס טראָגט באָרד און פאות, אין אַזאַ פערברעכערישער חברה? וואָס פאַר אַ שייכות האָט אָט דער יוד, וועלכער שטעלט זיך אין געריכט-זאַל ראַווינען מנחה און מעריב, צו דער קרימינעלער וועלט, וואו געלר און בלוט זענען צונויפגעפלאָכטען אין אַ שוידערליכען פּלאָנטער? אַלע זיינע טענות און שבועות זענען בענעגענט געוואָרען מיט חשד און שפּאָט און דער טורניר צווישען דעם אַלטען יודען און די גענייטע ריכטער האָט זיך פערענדיגט מיט אַ גרויזאַמען פּסק-דין.

די געשיכטע איז, ווי תמיד אין אַזעלכע פאַלען, שנעל פערגעסען געוואָרען. נאָר אין דער לעצטער צייט איז ווידער אַרויפגעשוואומען און האָט נעוואָרפען אַ נייעם שיין אויף דעם רייניץ-פּראָצעס. נאָך דריי יאָהר קאַטאָרגע האָט מען רייניצ'ען ווי-דער אָנגעקלאָגט אין אַ נייעם מאָרד און דער אַלטער יוד האָט דאָס לעצטע מאָל מיט אַ מוסטערהאַפטער עקשנות אָפּגעוואָרפען אַלע בעשולדיגונגען און איז בעפרייט געוואָרען פון דער בלוטיגער אָנקלאַגע. אין זיין פערטיידיגונגס-רעדע האָט רייניצ'ס אַדוואָקאַט געשילדערט די טראַגעדיע פונ'ם פערלוירענעם אַלטען יודען, וואָס פערברענגט זיין עלטער אין די פינסטערע קאַמערען פון תפיסה און וועמענס איינציגע טרייסט איז אַ שטילער געבעט צום יודישען גאָט. אויב רייניץ, — האָט אויסגעשריען דער פערטיידיגער, — שטעלט זיך איצט מיט זיינע לעצטע כוחות געגען דער בעשולדיגונג אין מאָרד, איז דאָס נישט דערפאַר, ווייל ער האָט מורא פאַר אַ שטראָף. די גרעסטע שטראָף, די לעבענס-לענגליכע קאַטאָרגע, האָט ער שוין בעקומען. עס האַנדעלט זיך אין אינסטינקטיווער זעלבסט-שוץ פון אַ מענשען, וועלכער האָט נאָך נישט פערלוירען דעם צלם-אלהים און וויל נישט, אַז זיין זינדיגע נשמה זאָל בעפלעקט ווערען מיט אַ נייער בלוטיגער שולד. די ריכטער האָבען דאָס מאָל אַריינגעדרונגען אין דער טיפעניש פו זדער האַלב-חרוב'ער אַלטער נשמה און האָבען איהם ריינגעוואַשען פו זדער לעצטער קלאַגע.

דער ראָזינער אורטייל האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק אין גאַנץ טראַנסילוואַניא. פיל מענשען האָבען זיך פעראינטערעסירט מיט'ן גורל פון רייניצ'ען און מ'ניט איבער, אַז דער גאַנצער [illegible] צעס זאָל איננגיכען [illegible] נישט זאָגען, א[illegible] ווער[illegible]

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקה

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

אָפּרעכטשטונדען פון 12—2 און פון 5—7, נאָכמ. אויך 2 אין לאַגעוויניצע, נאַרוטשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

נייער
פאלקסבלאַט

דאס לאָדזער לעבען

נייער
פאלקסבלאַט

13
מאָנטאָג
כז
אב תרפ"ח

אויגוסט

זון-אויפגאַנג 4.05
זון-אונטערגאַנג 7.19

צוגאָב-פּאָבאָר.

(—) היינט ווערט אַמטירען אין לאָקאַל אויף טראַוגוטאַ 10 אַ צוגאָב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר די פּריזיוויניקעס פון די יאָהרגענג 1905, 1906 און 1907, ווי אויך פאַר די אַלע, וועלכע האָבען נישט קיין רעגולערע בעציהונגען צום מיליטער-דינסט.

צו דער צוגאָב פּאָבאָר-קאָמיסיע דאַרפען זיך מעלדען די אַלע, וועלכע האָבען פאַר'ן 1-טען אויגוסט געוואוינט אויף די שטחים פון 2, 3, 5, 8 און 9. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

אַ נייער קאָנפליקט אין דער קראַנקען-קאַסע.

(ב) כידוע האָט דער אַרביטראַזש פון אַרבייטס-מיניסטעריום בעשטימט, אַז די קראַנקען-קאַסע דאַרף אויסצאָהלען די פאַרמאַצעווטען, וועלכע זענען אָפּגעשטעלט געוואָרען אין דער אַרבייט 65 פּראָצענט פון זייער גאַנצעס.

די קראַנקען-קאַסע האָט אָבער די דערמאָנטע גאַזשעס אַנערקענט נאָר פאַר 19 פאַרמאַצעווטען, בעת אַזעלכע פאָדערונגען ווערען אַרויסגעשטעלט מצד איבער הונדערט פאַרמאַצעווטען. צוליב דעם איז ענטשטאַנען אַ נייער קאָנפליקט אין דער קראַנקען-קאַסע.

איינגעפאַלען א סופיט.

(ב.) אויף פייפער'ס גאַס 15 אויפ'ן 4 טען שטאָק וואוינט אַ שניידער, ביי וועלכען עס האָבען געאַרבייט דריי שניידער-געזעלען אויף דריי מאַשינען. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זיך איינגעריסען דער סופיט און אַלס זענען אַריינגעפאַלען אויפ'ן דריטען שטאָק צו דער פאַמיליע מאַנעלאַ צום גליק האָט קיינעם גאָרנישט געשאַדט.

צו דער גאָרטען-פערוויילונג פון „לינת-הצדק".

... יעדען טאָג וואָס עס דערנעהענטערט זיך די גאָרטען-פערוויילונג, וועלכע קומט-פאָר מיטוואָך אין „העלענאָוו" קומען אָלץ צו נייע איבערראַשונגען פאַר די בעזוכער

די פערוואַלטונג שלאָפט נישט, אַרבייט אויף אַלע כלים, אויך די מיטגלידער רייסען איין וועלטען, אַז די פערוויילונג זאָל אַרויסקומען גראַנדיעז און אימפּאָזאַנט, בקיצור אַזוינס, וואָס איז נאָך נישט געווען אין קיין שום יאָהר.

זאָל נאָר די ברייטע געזעלשאַפט דורך אַ צאָהלרייכען בעזוך, מיטהעלפען צו דער דאָזיגער לעבענס-נויטווענדיגער אַרבייט.

א רויב-אָנפאַל.

(—) דער לאָדזער דראָשקאַש פּשיביש איז געפאָהרען אויף זיין דראָשקע צום ווייב'ס קרובים, וועלכע וואוינען אין איזביצע. הינטערוועגנס זענען איהם בעפאַלען איניגע באַנדיטען, וועלכע האָבען ביי איהם צוגענומען דאָס געלד און איהם נישט געהייסען ריהרען פון אָרט אין משך פון אַ שעה צייט אונטער דראָהונג פון דערשיסען.

פּשיביש האָט זיך אָבער ווייניג-וואָס געמאַכט פון די באַנדיטען'ס דראָהונגען און באַלד ווי די באַנדיטען זענען אַוועק האָט ער אָנגעהויבען לויפען מיט זיין סוס'ל, ביז ער איז דערלאָפען צום נאָהענטסטען פּאָליציי-פּאָסטען, וואו ער האָט וועגען דעם פאַל געמאָלדען.

די פּאָליציי האָט תיכף אָנגעהויבען יאָגען די ...ונגען צו פערהאַלטען

...טער

אַ ניי לאָך אין לאָדזער בודזשעט.

דער מאַגיסטראַט וועט מוזען אויסהאַלטען דאס אַדרעס-ביוראָ.

(ב) ווי בעוואוסט טרעט דעם 19. סעפּטעמבער אריין אין קראַפט די פעראָרדנונג פון מעלדונגס-סיסטעם, ווי אויך די ענדערונג אין פיהרען די ביכער פון די שטענדיגע איינוואוינער, ד. ה. אַז צו די שטענדיגע איינוואוינער וועלען פערעכענט ווערען אַלע וואָס וואוינען אין דעם געגעבענעם אָרט זייט 10 יאָהר.

ווי עס איז צו זעהען פון די פּראָוויזאָרישע אויסרעכנונגען וועט מען אין די ביכער פון די שטענדיגע איינוואוינער פון לאָדז מוזען פערשרייבען ביז 200 טויזענד בירגער.

דער דאָזיגער ענין וועט מיט זיך ברענגען אויך אונאַנגענעהמע פאָלגען און נעמליך: לויט די נייע פאָרשריפטען וועלען ווערען אָפּגעשאַפט אַלע אָפּצאָהלונגען ביים איינמעלדען און אויסמעלדען. פון דעם דאָזיגען הכנסה-קוואַל האָט זיך אָבער ביז איצט אויסגעהאַלטען דאָס לאָדזער אַדרעס-ביוראָ. איצט וועט די דאָזיגע אינסטיטוציע מוזען אויסגעהאַלטען ווערען דורכ'ן לאָדזער מאַגיסטראַט, וואָס וועט אָפּקאָסטען ביז 100 טויזענד זלאָטעס.

אונאָבהענגיג דערפון וועט דאָס אַדרעס-ביוראָ אויך מוזען פיהרען אַ קאַרטאָטעקע פון די בירגער, וואָס וועט נאָך מעהר פערגרעסערען די הוצאות. אַזוי אַרום האָט זיך אין בודזשעט געשאַפען אַ גרויס לאָך און עס איז נישט בעוואוסט פון וועלכע פאָנדען ער וועט געדעקט ווערען.

קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציע

פאַר דער טורמע אויף גדאַנסקע גאַס.

(ב) די קאָמוניסטישע פּאַרטיי אין פּוילען האָט פּראָקלאַמירט די וואָך פון 6 ביז דעם 11-טען ה. ח. געווידמעט דעם קאַמף געגען דעם קריג. אין שייכות דערמיט איז שבת קיין לאָדז אַראָפּגעקומען דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט ראָשיאַק, וואָס האָט זיך בעמיהט צו אָרגאַניזירען אַ מיטינג אויף ריימאָנט'ס פּלאַץ. די פּאָליציי האָט דעם מיטינג צוטריבען. די אָנטיילנעהמער פון מיטינג, אַן ערך 100 מאַן, האָבען זיך דאַן פערזאַמעלט פאַר דער טורמע אויף דער גדאַנסקע, וואו עס געפינען זיך די פּאָליטישע אַרעסטירטע. פון המון איז אַרויסגעהאַנגען געוואָרען אַ רויטע פאָהן און דעפּ. ראָשיאַק האָט אָנגעהויבען צו רעדען. די רייטער-פּאָליציי האָט אָבער די פערזאַמעלטע באַלד צוטריבען. בעת'ן צוטרייבען איז פערהאַלטען געוואָרען דער 20-יעהריגער אייזיק זאַיאָנטשקאָווסקי פון סקלאַדאָווע 11. דער פערהאַלטענער איז בעקאַנט דער פּאָליציי אַלס מיטגליד פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

אין זשאַקאָוויץ לעבען לעטניקעס ווידער אין שרעק.

ערשט נישט לאַנג האָבען מיר דערצעהלט, ווי שפּור'צ קריסטען זענען אין זשאַקאָוויץ בעפאַלען דאָרטיגע לעטניטשקעס.

די דאָרטיגע לעטניקעס האָבען זיך קוים בערוהיגט, הגם אין די אָוונד שעה'ען געהען שוין נישט די פרויען אַליין שפּאַצירען.

פאָריגען דאָנערשטאָג האָט אַ קריסטליך יונגעל אין פּעטקאָוויץ (ניי-זשאַקאָוויץ) געטריבען אַ קיה פערביי דעם אָרט, וואו ס'שפּאַצירען די לעטניקעס. די קיה איז נישט געפיהרט געוואָרען אויף אַ שטריק. האָבען זיך טאַקי באַלד אַרויסגעוויזען די פאָלגען. די קיה האָט זיך געוואָרפען אויף אַ קינד, קויפמאַן, און האָט עס מיט די הערנער אַזוי צוקאָלעטשעט, אַז מ'האָט עס אין אַ שווערען צושטאַנד באַלד געמוזט אָבפיהרען אין אַ לאָדזער שפּיטאָל.

שבת אָוונד, ווען די לעטניקעס שפּאַצירען, האָט דער קריסט ווידער אַרויסגעלאָזט די זעלבע קיה. די לעטניקעס האָבען אויפגעפאָדערט דעם קריסט, אַז ער זאָל צוריקטרייבען די קיה, אָדער אַנטוין איהר אַ שטריק, איז געוואָרען אַ טומעל, ס'זענען זיך אָנגעלאָפען די דאָרטיגע פּויערים און האָבען זיך געוואָרפען שלאָגען. קוים עס איז געלונגען זיי צו בערוהיגען.

שבת אַרום 7 אינדערפריה איז אַ יוד געזעסען ביי זיך אויף דער וועראַנדע און מעבר סדרה געווען, איז פערביי געגאַנגען אַ קריסטליך יונגעל און איהם געהייסען גיין אין שטוב „שוואַרגאַטשען", ווען דער יוד האָט איהם נאַטירליך נישט געהערט, האָט דאָס יונגעל איהם בעוואָרפען מיט שטיינער, אויסגעהאַקט עטליכע שויבען און ענטלאָפען.

די ווירטסלייט אין זשאַקאָוויץ דאַרפען אָבער געדענקען, אַז דער וואוילשטאַנד פון די זשאַקאָוויצער ווירטסלייט איז שטאַרק אָבהענגיג פון די לעטניקעס, און אויב די לעטניקעס וועלען אויפהערען צו פאָהרען קיין זשאַקאָוויץ, וועט די ווירטסלייט ווערען גאָר נישט פרעהליך. זיי זאָלען גאָר נישט דאַרפען אַמאָל שיקען איבערבעטען די יודישע לעטניקעס און פערזיכערען, אַז מעהר וועט עס שוין נישט פאָרקומען.

היינט! דער לעצטער טאָג! היינט!

CYRK MEDRANO
אין מענאַזשעריע
אין לאָדז
Al. Kościuszki 75/77.

היינט 8.30 אונגעהויערליך צום לעצטען מאָל!
קאָמפּלעטער פּראָגראַם, טרעסירטע לייבען
און אַלע אַטראַקציעס!

די פירמע סטאָלאַראָוו זאָל געשטעלט ווערען

אונטער געריכטס-אויפזיכט.

(ב.) נעכטען האָט זיך אין דער שטאָט פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז עס זאָל בעשטימט ווערען אַ געריכטס-אויפזיכט איבער דער פירמע סטאָלאַראָוו.

די דאָזיגע ידיעה האָט אין די סוחרישע קרייזען אַרויסגערופען אַ גרויס אויפזעהען, ווייל די פירמע סטאָלאַראָוו געהערט צו די עלטסטע און אָנגעזעהענסטע פירמען אין אונזער שטאָט.

אין די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) מ. עפּשטיין (פּיעטרקאָווער 225); מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95); מ. ראָזענבלום (צעגעלניאַנאַ 12); גאָרפיין (ווסכאָדניאַ 54); און י. קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

מיטינג וועגען די בעשלוסען פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט.

אַ גרויסען אינטערעס האָט אַרויסגערופען דער דאָנערשטאָגדיגער בעריכטס-מיטינג, וואָס ווערט איינגעאָרדענט דורך די היגע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע איבער די אַגענץ-פּראַגען וואָס איז לעצטענס בעהאַנדעלט געוואָרען אויף די זיצונגען פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט אין בערלין.

די רעפערענטען, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין די זיצונגען פון אַקציאָנס-קאָמיטעט, וועלען אויספיהרליך אַרומרעדען די בעדייטונג פון די פערברייטערונג פון די יודישע אַגענץ אויפ'ן גאַנג פון דער ענטוויקלונג אין ארץ-ישראל.

פון יודישען טעאַטער.

מיט אַ ריזען פורור טרעט אויף דער שוין אין לאָדז איינגעבירגערטער אַמעריקאַנער סטאַר בעני אַדלער. אַלע פאָרשטעלונגען זענען געפּאַקט.

היינט, מאָנטאָג, ווערט געגעבען אַ פּאָפּולערע פאָרשטעלונג. ס'ווערט געשפּילט י. גאָרדינס שטאַרקע דראַמע „גאָט, מענש און טייוועל" מיט בעני אַדלער און דעם בעקאַנטען אַרטיסט יוליוס ראַקאָוו אין די טיטעלראָלען.

מיטוואָך קומט פאָר דער עהרען אָוועגד פונ'ם אַמעריקאַנער סטאַר בעני אַדלער אַלס „האַמלעט".

אַ פערבלאָנזשעטע מיידעלע.

(—) ביים מורה-הוראה ר' ליב'ש ראָזענבערג, פּאָמאָרסקאַ 4 געפינט זיך אַ פערבלאָנדזשעט מיידעלע פון 3 יאָהר. דאָס מיידעלע גייט באָרפוס.

אויפ'ן לאָדזער האַנדעלס-מאַרק.

אויפ'ן לאָדזער מאַרק פון

וואָל און סאַמגאַרן

איז אויך די פערגאַנגענע וואָך געווען אַ גאַנץ קליינע נאָכפראַגע. די אָפּנעהמער וואָס קענען זיך נאָך בעגעהן אָהן סחורה, ווייל די גרויסע אַרבייטען האָבען זיך נאָך נישט אָנגעהויבען פערלאַנגען, אַז די סחורה ווי אין אַלע אַנדערע טעקסטיל צווייגען זאָל געליפערט ווערען אָפען און אָפּהאַלטענדיג אָפען פון 4 ביז אפילו 8 וואָכען גיבען זיי ערשט רעקונג 6 חדשים'דיגע וועקסלען.

אויך אין דעם ראָויגען צווייג פון דער טעקסטיל אינדוסטריע מערקט זיך אַ בערייטענדע איבערפּראָדוקציע. פון איין זייט צווינגט דאָס די אינדוסטריעלער כדי פּטור צו ווערען פון די אָנגעזאַמעלטע לאַגערען נאָכצוקומען די פערלאַנגען פון די קויפער בנוגע דעם אָרט פון רעקונג, פון דער צווייטער זייט שאַפט זיך ביי זיי אַ לאַגע אָהן אויסוועג צוליב מאַנגעל אין אומזאַץ-קאַפּיטאַל און צוליב דעם וואָס די וועקסלען קענען נישט פערברויכט ווערען צוליב זייערע לאַנגע טערמינען.

... גרויסער אָפּנעהמער איז ביז אַהער געווען ...לאַנד, בפרט רומעניען. צוליב די לעצטע ... און צוליב דעם ווירטשאַפטליכען ... ללל זענען די אינדוסטריעלער ... ערטיילען קרעדיטען ... מעט אָפּגעפאַלען.

...

אָפּהענגיג זיין פונ'ם עקספּאָרט אויף וויפיל ס'וועט איהם געלונגען צו פערגרעסערען.

די צאָהלונגען אין דער בראַנזשע זענען ביז איצט געווען צופרידענשטעלענדע. מ'רעכענט אַז די פּרייזען היי-יאָהר וועלען זיין העכער פון די פאַריאָהריגע מיט 15—20 פּראָצ.

אַ קליינע אויפלעבונג האָט זיך די פאָריגע וואָך געמערקט אין

בוימוואָל-בראַנזשע

ס'זענען אָנגעקומען סוחרים פון אַלע עקען פּוילען; מ'האָט געקויפט ווינטער סחורות בויקע, פּלאַנעלען, סיביר, באַרכאַן א. אַנד. ווייניגער איז געווען די פאָדערונג אויף ווייסצייג, די פּרייזען האָבען זיך נישט געענדערט. אַלס רעקונג זענען ווייטער געגאַנגען 6 חדשים'דיגע וועקסלען. אָהן ענדערונגען איז געווען די לאַגע אויפ'ן

געלד-מאַרק

ערשט-ראַנגיגע ריסקאָנטאַ מאַטעריאַל האָט אינגאַנצען געפעהלט, ראַנגיגע איז געווען גענוג פון מיטעלער קוואַליטעט. דערפאַר איז טאַקי דער צינדפוס פאַר ערשטראַנגיגע געפאַלען און האָט אָנגעהאַלטען פון 1,5 ביז 1,8 פּראָצ. אַ חודש, ראַנגענען איז ער געשטיגען ביז 2 מיט אַ פערטעל און אפילו 2 מיט אַ האַלב פּראָצ. פאַר שוואַכערע ... צאָלונגען אין אולטימא יולי זענען אַרורך ... און קיין סך פּראָטעסטען זענען ... געוואָרען. ס'איז דערפאַר צו ער... ... פערשטאַרקטען פרוזן וועט ... אַנ'אויפלעבונג. אויך אויפ'ן ... וואו ס'הערשט אַ שטילשטאַנד

שוין זייט עטליכע חדשים, דערביי וועט ווי מ'רעכענט דער צינז פוס נישט געענדערט ווערען.

לויט דעם בעריכט פון באַנק פּאָלסקי איז צום 20 יולי ה. י. אין לאַנד געווען אין אומלויף 1.331.887.000 זל. איז דעם זענען געווען באַנקנאָטען פון באַנק פּאָלסקי 1.090.944,000 זל. פאַפּירענע קליין-געלד — 100,539,000 זל. זילבער-בילאָן — 82.150.000 זל. און ניקעל בילאָן 58.254.000 זל.

די אויסזיכטען אויף דעם

היי-יאָהריגען גערעטעניש

האָבען זיך אַביסעל געענדערט צום בעסערען. פון דער גערעטעניש איז אין אַ זעהר גרויסער מאָס אָפּהענגיג די ווירטשאַפטליכע סיטואַציע אינ'ם גאַנצען לאַנד. פון איהר איז אָפּהענגיג די קאָנסומציע קראַפט פון דער דאָרפישער בעפעלקערונג, און אין אַ גרויסער מאָס דער צושטאַנד פון אונזער האַנדעלס-בילאַנס. וועט זיין ווייניג ברויט, וועט מען נישט קענען עקספּאָרטירען, וועט זיך פערקלענערען די הכנסה פּאָזיציע פון אונזער האַנדעלס-בילאַנס און אויב מ'וועט נאָך דאַרפען אומפּאָרטירען ברויט, וועט זיך נאָך פערגרעסערען די אויסגאַבען פּאָזיציע. האָבען טאַקי די שלעכטע אויסזיכטען אויף דער גערעטעניש בעאונרוהיגט די רעגירונג און די ווירטשאַפטליכע קרייזען ביי אונז. ערשט אין דער צווייטער העלפט פון פאָריגען חודש האָט זיך די לאַגע עטוואָס געענדערט און די אויסזיכטען זענען געוואָרען בעסער פון וואָך צו וואָך און איצט קען מען שוין פעסטשטעלען, אַז די גערעטעניש איז נישט נאָר נישט ערגער פון דער פאָראַיאָהריגער נאָר נאָך עטוואָס בעסער.

.ן

ער האָט אוועקגעשיקט זיין ווייב מיט צוויי כלות.

ווי אַזוי און פאַרוואָס מ'האָט שימעלען געשטערט צו שטעלען אַ נייע חופּה

ביי איינעם פון די היגע מורה־הוראות האָט זיך יענע וואָך אָפּגעשפּילט פאָלגענדע טראַגי־קאָמעדיע:

אין שטוב קומט אַריין אַ בחור, אויסגעפּוצט אין עסיק און אין האָניג, מיט אַ רויט, אָנגעראַזירטען פּרצוף, אַ שטייפער קראַגען מיט אַ רויטען שנופּס און אַ פּאָר אָפּגעלאַקירטע קאָמאַשען, נאָך איהם שלעפּט זיך נאָך אַ מיידעל, איינגעהילט דעם קאָפּ, ביז איבער די אויגען אין אַ ווייסען שאַל.

דער בחור וויקעלט אויף אַ בלאַט־ציימונג און נעהמט פון דאָרט אַרויס אַ פלעשעלע יי״ש מיט געשניטענע „המוצאי״ס" לעקעך און לעגט דאָס אַוועק אויפ׳ן טיש פאַר׳ן מורה־הוראה מיט די דבורים:

— הייליגער רבי, איך בין אָט דאָ אַהערגעקומען מיט מיין כלה, ביז הונדערט און צוואַנציג יאָהר אַז איך וויל, אַז איהר זאָלט אונז ביידע, מיט מזל, החונה מאַכען.

— זעצט זיך, הייסט איהם דער מורה־הוראה אין אַ שטוהל. דער „בחור" שאַרצט זיך אַרויף די גאָנגאָוויצעס, מאַכט זיך גלייך דעם קנייטש פון די הויזען און זעצט זיך אַוועק און צו דער כלה ווינקט ער:

— בהמה, וואָס שטעהסטו, קענסט זיך דאָך זעצען — ס׳קאָסט דאָך מיין געלד.

און אַז דאָס פּאָר פּאָלק איז שוין געווען בעזעצט, האָט דער שמש טועם־טעם געווען פון׳ם פלעשעלע, פאַרביסען, אָפּגעווישט זיך די ליפּען און זיך אַוועקגעזעצט אויסשרייבען די כתובה.

דאָס האַרץ ביים פּאָר־פאָלק האָט געקוואָלען פון נחת, ווי אַ שוואַם אין וואַסער, ערשט, ווען ס׳איז געקומען צום רח״ש־צעהלען, איז דער חתן־בחור אַביסעל אָנגעכמורעט געוואָרען:

— פאַרוואָס הייליגער רבי קומט אייך אַזוי־פיל געלד?

— פאַרוואָס? לאַכט דער שמש — חתונה האָט מען דאָך נאָר איינמאָל אין לעבען, און דער רבי ברויך אַלע טאָג צו לעבען...

דער „חתן־בחור" האָט זיך געקראַצט, גערוקט דעם דאַשעק פון איין זייט אויף צווייטען, קאַלקולירט אַהין און אַהער, און לסוף פּערטיג געוואָרען מיט׳ן פּריז:

— אַ סוף, רבי, מאַכט אַ סוף, אַ פּאָר גילדען אַרויף, אַ פּאָר גילדען אַראָפּ — איך האָב נישט קיין צייט — איך ברויך חתונה צו האָבען.

דער שמש האָט אַריינגעבראַכט די חופּה און ס׳האָבען זיך אָנגעהויבען אַריינשאַרען יורען, וועלכע האָבען צוגעפּעהלט צום מנין און צוזאַמען מיט די „מניך־יורען" האָט זיך אויך אַריינגעשאַרט אַ פרוי מיט אַ קינד אויף דער האַנד, געבען איהר איז געגאַנגען אַ פריילין און אָנזייענדיג איהר אויפ׳ן חתן־בחור, האָט זי געזאָגט:

— נו, יאַכעט, כ׳האָב איהן אָפּגענאַרט — איהנ׳ס מאַן געהט נישט היינט חתונה האָבען?..

דאָס ווייבעל, וואָס מ׳האָט איהר גערופען יאַכעט האָט געמאַכט אַ קוויטש און געפאַלען אין חלשות, דאָס קינד האָט אָנגעהויבען וויינען און דאָס מיידעל, וואָס האָט אַריינגעבראַכט צו פירען דאָס ווייבעל האָט טראַיומפּירט:

— נו, שימעלע פאַרעך, חתונה האָבען ווילסטו?

— מיט׳ן מלאך־המות!..

אין דער סימאַטאָכע און אין דעם הו־האַ האָט זיך דער „חתן־בחור" שימעלע פאַרעך אַרויסגערוקט און איז נעלם געוואָרען, איבערלאָזענדיג אויפ׳ן טיש דאָס פלעשעלע יי״ש מיט׳ן איבערבייסען, צוזאַמען מיט דער כתובה און די „כלה".

*

דער חתן־בחור", שימעלע פאַרעך האָט מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק חתונה געהאַט מיט אַ מיידעל, וועלכע איז געווען אַ שניידערין און האָט געהאַט איהר איינענ׳ס: אַ שטוב, אַ נייה־מאַשין און אַ פּאָר הונדערט גילדען מזומן.

דעם גרן האָט שימעלע „פערקנאַקט" באַלד נאָך דער חתונה און דאָס ווייבעל, האָט זיך אַוועקגעזעצט ביי דער מאַשין און געגעבען שימעלען צו עסען.

שימעלע ווידער; וועלכער האָט זיך נערדעהט אַריין און אַרויס און נישט געהאַט וואָס צו טון, האָט זיך אָנגעהויבען שרכענען צו מיידלעך, אַ לאַנגע צייט האָט זיך איהם נישט געמאַכט קיין „לייטישער שרוך" און ער איז אַזוי אַרומגעגאַנגען „פריילידיג" און גענעסען פון דעם, וואָס זיין ווייב האָט איהם געגעבען.

מיט אַ פּאָר חדשים צוריק אָבער האָט זיך שימעלען געמאַכט צוויי לייטישע שרוכים מיטאַמאָל: ביידע זענען זיי געוועזען מיידלעך, ביידע האָבען זיי געהאַט גרנים און ביידע זענען זיי איהם געפאַלען און שימעלע האָט נישט געקענט רעצידירען, מיט וועלכע פון ביידע ער זאָל אַ חתן ווערען. און נאָך אַ לאַנגען טראַכטען איז ער געקומען צו דער מסקנא חתונה צו האָבען מיט ביידע, אַז סיי ווי איז שוין דאָס לעבען פאַר אַ כפּרה, אַז סיי ווי האָט ער שוין געגעסען „חזיר", חתונה האָבענדיג מיט דעם ערשטען ווייב — „טאָ זאָל עס כאָטש רינגען איבער׳ן באָרד", זאָל זיך עס כאָטש לוינען — וועט ער האָבען דריי ווייבער! — קיין לאָך אין הימעל וועט דאָ נישט זיין.

אַזוי האָט ער געטראַכט און אַזוי האָט ער געטון: איין שבת צו נאַכטס איז ער אַ חתן געוואָרען פאַר יענטען און דעם צווייטען שבת צו נאַכט׳ס — פאַר טריינען.

טריינע אָבער האָט געוואוסט, וואָס עס הייסט היינטיגע צייט אַ חתן, האָט זי איהם געהיטען, ווי אַן אויג אין קאָפּ און אַ מינוט אין מעת־לעת איהם נישט געלאָזען אַליין און אַזוי אַרום איז די ערשטע כלה מרת יענטע פערנאַכלעסיגט געוואָרען און זי האָט אָנגעהויבען געוואָהר צו ווערען און אויסצופאָרשען, וואו איהר חתן פערברענגט ערגיץ די אָוועגטע; און זי האָט זיך דערפאָרשט, אַז איהר חתן, נישט בלויז, וואָס ער האָט אַ כלה, נאָר אויך אַ ווייב מיט אַ 4־יעהריג קינד. אויסערדעם האָט זי זיך דערוואוסט, אַז איהר חתן גרייט זיך בקרוב צו שטעלען אַ חופּה מיט דער כלה נומער 2 מרת טריינע און זי האָט בעשלאָסען: מיר נישט דיר נישט און טאַקי אין דער חופּה־נאַכט געלאָפען צו דעם ווייבעל און איהר געברענגט מיט׳ן קינד צום מורה־הוראה און אַזוי אַרום שימעלען געשטערט צו שטעלען אַ נייע חופּה.

היימעלע.

דאַלטאָנישער סיסטעם

איז אַ לאָדזער פרויען-גימנאַזיום.

(—) לעצטענס הערט מען זיך אָפט בעקלאָגען אויפ׳ן איצט-גען לעהר-סיסטעם אין די מיטעל-שולען און מען הערט אָפט זאָגען, אַז די יוגענד זאָכ׳ן צנדיגען די מיטעל-שולען איז אַבסאָלוט נישט פאָרגעבריים, נישט צום ווייטערדיגען שטודיום און נישט צום פראַקטישען לעבען.

אין אַמעריקאַ און אין די מערב-מלוכות זענען די פּעדאַגאָגען שוין לאַנג געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז דער ביז-איצטיגער לעהר-סיסטעם איז אַן׳אָפּגעלעבטער און האָבען אין די מיטעל-שולען און אין אַנדערע לעהר-אַנשטאַלטען איינגעפיהרט דעם אַזוי גערופענעם, „דאַלטאָניש-לאַבאָראַטאָרישען" סיסטעם, וואָס בערוהט אויף זעלבסשטענדיגע, אינדיווידועלע אַרבייטען פון יעדען שילער בעזונדער.

אין פּוילען איז ביז איצט אויף דעם געביט גאָרנישט געטון געוואָרען, לעצטענס ערשט האָט דער רעגירונגס-סעמינאַר אין כעלם אָנגעהויבען איינצופיהרען דעם דערמאָנטען סיסטעם מיט גרויס ערפאָלג.

אויך אין לאָדז וועט היי-יאָהר די דערמאָנטע רעפאָרם איינגעפיהרט ווערען אין וואָלפזאָנ׳ס גימנאַזיום. דער נייער לעהר-סיסטעם, וועלכען דאָס גימנאַזיום פיהרט איין, איז דאָס „לאַבאָראַטאָריען-אינדיווידועלע-סיסטעם". אין דער שולע וועט זיך יעדער אַליין לערנען, אויספיהרענדיג זעלבסשטענדיג אַ געוויסע צאָהל אַרבייטען.

דער לאָקאַל וואו דאָס גימנאַזיום געפינט זיך אין אַ גרויסען גאָרטען, האָט אַ גרויסע, מיט בוימער-אויסגעצוצטע אַלעע אויף פערשידענע פערווייל ונגען און שפּילערייען פאַר די שילער, הויכע און זוניגע קלאַסען און לאַבאָראַטאָריעס.

די ערשטקלאַסיגע פּעדאַגאָגישע כחות, דער ענערגישער דירעקטאָר — דאָס אַלעס גיט די בעסטע גאַראַנטיע, אַז די שולע, וועלכע ענטשפּרעכט אַלע נייעסטע פערלאַנגען, וועט זיך געפינען אַנערקענען אַזוי צווישען דער געזעלשאַפט, ווי צווישען דער שול-מאַכט.

איינע פון די רעפאָרמען, וועלכע איז גאָר פאַראַיאָהרען איינגעפיהרט געוואָרען אין דער שולע, און וועלכע פּערדיגט אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט, איז דאָס איינפיהרען אַלס לעהר-געגענשטאַנד די אינטערנאַציאָנאַלע שפּראַך „עספּעראַנטאָ", - וועלכע גיט די מעגליכקייט צו פערשטענדיגען זיך דורך איהר אין דער גאַנצער וועלט און די פּרוכטען פון דער רעפאָרם האָבען זיך שוין בולט בעוויזען, אַזוי למשל האָבען זיך פאַר׳ן לעצטען סוף-שול-יאָהר די שילער׳ס פונ׳ם דערמאָנטען גימנאַזיום פערשטענדיגט דורך דער עספּעראַנטאָ-שפּראַך, מיט די שילער׳ס פון יאַפּאַנישע גימנאַזיעס.

דער הויפּט-געוויכט אין וואָלפזאָנ׳ס גימנאַזיום ווערט געלעגט אויף די ערציהונג פון דער יוגענד.

אַזאַ אַרט גימנאַזיום איז אַ גרויסער שריט אין שול-וועזען.

די שטרעבונגען פון דער ערשטער, לאָדזער „דאַלטאָנישער"-שול דאַרפען מיט אַלע מעגליכקייטען אונטערשטיצט ווערען.

ביים דערמאָנטען גימנאַזיום עקזיסטירט אויך אַ פּרעבעל-שולע א.נ. „די קינדער-וועלט" וועלכעס לעהר-סיסטעם איז אויך אַ זעלבסטשטענדיגער — דער אַזוי-גערופענער „מאָנטיסאָרי-סיסטעם". (*

ספּאָרט - בעוועגונג.

די נעכטיגע רעזולטאַטען פון די מייסטערשאַפטס-מעטשען פון דער „עקסטרא-קלאַס" אין פּוילען

„ל. ק. ס." — „חשמונאי" (לעמבערג) 2:2
וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש).

„וואַרשאַוויאַנקאַ" — „טוריסטען" 2:3.
קאַטאָוויץ, 12 (טעלעפאָניש).

„I. פוטבאָל-קלוב" — „וואַרטאַ" (פּויזען) 1:2.
קראַקאָ, 12 (טעלעפאָניש).

„קראַקאָוויאַ" — „רוך" (קאַטאָוויץ) 2:2.
לעמבערג, 12 (טעלעפאָניש).

„פּאָגאָן" — „לעגיאַ" (וואַרשאַ) 1:1.
קעניגס-הוטע, 12 (טעלעפאָניש).

„שלאָנסק" — „פּאָלאָניאַ" (וואַרשאַ) 1:1.

פון די מייסטערשאַפטס-קאַמפען וועגען דער „אַ" קלאַס אין לאָדז.

„הכח" — „אוניאָן" 2:1 (1:1).
„ל.ט.ס.ג." — „פּ.ט.צ." 9:0.
„זידזעוו" — „פּראָסנאַ" 3:4.
„וו.ק.ס." — „ל.ק.ס. 1 ב" 3:0.
„טוריסטען 1 ב" — „ג.מ.ס." 2:2.
„אָרקאַן" — „סאָקאָל" 0:3 (וואַלקאָווער).

וועגען דער מייסטערשאַפט פון „ב" קלאַס אין לאָדז.

„חשמונאי" — „סטושעלעץ" 3:4.
„קראַפט" — „שטורם" 3:2.
„זיר" — „אָראַטאָריום" 0:5.

ה. ב—ן.

אַן׳אָפּערע פון פּרעזעס פון „ראַזוואָי" אין סטאַראַגאַרד.

אַ רייהע לאָדזער פירמעס האָבען געליטען גרויסע היזקות.

(2) אין די סוחרישע קרייזען האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע די אָפּערע פון אַ געוויסען קאָנאַרושעווסקי. פּרעזעס פון דער געזעלשאַפט „ראַזוואָי" אין סטאַראַגאַרד, פּאָמערן, פון וועלכער עס האָבען געליטען אַ רייה לאָדזער פירמעס.

מיט איינגע חדשים צוריק איז קאָנאַרושעווסקי אַראָבגעקומען קיין לאָדז אין אַ דאַנק זיינע בעציהונגען האָט ער אָדורכגעפיהרט אַ רייהע גינסטיגע טראַנזאַקציעס מיט לאָדזער סוחרים און קויפענדיג פאַר גרעסערע סכומים סחורות האָט ער אָפּגעדעקט מיט אייגענע וועקסלען. ווען אין אַ צייט אַרום זענען אַלע וועקסלען צוריקגעקומען מיט פּראָטעסטען האָבען די געליטענע אַ וויזגעשיקט קיין סטאַראַגאַרד אַ ספּעציעלען שליח, בכדי זיך צו דערוויסען, וואָס דאָרט איז געשעהען. ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען האָט קאָנאַרושעווסקי פערקויפט די סחורות מיט 40 פּראָצענט אונטער׳ן פּרייז, ליקווידירט זיין לאַגער און געהאַט בדעה צו באַנקראָטירען.

דער ענין איז איבערגעגעבען געוואָרען דער פּראָקוראַטור, וועלכע האָט פּעראָרדענט צו פערחתמ׳ען דעם לאַגער און קאָנאַרושעווסקי איז אַרעסטירט געוואָרען.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג

פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 13-טען אויגוסט 1928

7894. מ. א. פון לאַבעוויצקא.

די זאַיענטשע איז נאָך גילטיג. מ׳קאָן צו יעדער צייט, פערשטעהט זיך נאָך אַ פריהערדיגע מעלדונג קומען דורכפיהרען די ליציטאַציע.

ס׳איז אויך נישט אויסגעשלאָסען, אַז מ׳זאָל קומען אויפ׳ן טאָרג סעקוועסטרירען אייך די סחורה, דער פּאַטענט פאַר׳ן יאָהר 1927 איז אומבעדינגט נויטיג.

7895. בליבוים.

פאַר האַנדלען אָהן אַ קאָנצעסיע פאַר׳ן 3 מאַי 1928 וועט די שטראָף זיכער נעשאַנקען ווערען. ס׳וואָלט נאָר געווען אַ פראַגע, צי אויך פאַר האַנדלען אָהן אַ פּאַטענט.

—:O:—

7896. יצחק גאָטקינד

7897. מ. ג.

7898. אַ געסדייער לעזער פון נאָפּיורקאָווסק.

יענע אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע.

7899. I. B. 86

ביז איצט איז נישט פערעפענטליכט געוואָרען קיין פאָרשריפט, וואָס זאָל רעגולירען די פערפליכטענדע סומע דירה-געלד פאַר לאָקאַלען אין נייע הייזער. דער הויזווירט דאַרף פאַר 600 דאָלאַר אָפּטרעט-געלד גוטוויליג מסכים זיין אַז די וואוינונג זאָל אינטערליגען דעם דעקרעט פון לאָקאַטאָרען-שוץ.

אין ערגסטען פאַל זאָל ער אייך פאַר דער דערמאָנטער סומע כאָטש בעפרייען אויף 3 יאָהר דירה-געלד.

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

3 לעצטע געזעגנונגס-פאָרשטעלונגען פון דער טרופּע צוזאַמען מיט׳ן אַמעריקאַנער סטאַר בעני אַדלער.

היינט מאָנטאָג, דעם 13-טען, 9 אָוועגד
גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
פון 1 ביז 2,50 זל.

גאָט, מענש, טייוול

אין 4 אַקטען מיט פּראָלאָג פון י. גאָרדין.
הערשעלע דובראָווגער — בעני אַדלער.
ראָל „אוריאל מזיק" - י. ראַקאָוו.

מיטוואָך, דעם 15-טען אויגוסט, 9 אָוועגד
צו פּאָפּולערע פּרייזען

דער ווילדער מענש

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון י. גאָרדין.
הויפּטראָל למך — בעני אַדלער.
צום שלוס אַ קאָנצערט פון אַלע אַרטיסטען.

דינסטאָג, דעם 14-טען אויגוסט, 9 אָוועגד
לעצטע געזעגנונגס-פאָרשטעלונג
גרויסע איבעראַשענדע פאָרשטעלונג
עהרען-אָוועגד פון

בעני אדלער

צום ערשטען מאָל אין לאָדז אַלס

האַמלעט

טראַגעדיע אין 5 אַקטען פון וו. שעקספּיר.
הויפּטראָל האַמלעט — בעני אַדלער.
וויבער עס קומט אויף האַמלעט בעקומט צום אָנדענקען אַ בילד פון בעני אַדלער מיט אַ געדרוקטע דעקלאַמאַציע.

אין די אַלע פּיעסען נעמען אָנטייל די ניי-אַנגאַזשירטע יונגע אַרטיסטין פון זאַסלאַווסקי׳ס טרופּע רבקה נערה, אַרטיסט און זינגער פון ווילנער פאָלקס טעאַטער מ. טרילינג.

אַלע פּיעסען זענען רעזשיסירט פון בעני אַדלער. איבערפעסאַריאַ: באַלאַמאַן קוסטין.

מוזיקאַל. לייטונג: ל. זעלמאַן. אַדמינ.: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַבאַראָווסקי.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

שרעקליכע טראגעדיע פון א בעקער-יונג
מיט א שעהנער פאריזערין.
„איך האב זי צו שטארק געליבט" שרייט ער און דערשטעכט זי.

אין דער שטאט קלערמאן-פעראן אין פראנקרייך האט פאסירט פאלגענדע דראמע.

דער 25-יעהריגער זשאן ראנדראן האט געארבייט ביי דעם בעקער מאלע. צום בעקער איז מיט 4 יאהר צוריק געקומען אויף ראטשע זיין פלימעניצע, די 17-יעהריגע שעהנע פאריזערין פאקערט ווערפאן, וועלכע האט געוואוינט מיט איהר מוטער אויף פאבור די טאמפל. אלס שניידערין האט זי געהאלפען איהר מוטער. דאס מיידעל האט זיך פערליבט אין בעקער-יונג, און איניכען האט איהר אנקעל געמאכט א חתונה און איבערגעגעבען זיין בעקעריי צו דעם יונגען פארל.

די געשעפטען זענען זעהר גוט אוועק. נאר די שעהנע פאריזערין האט ליב געהאט שעהנע טואלעטען... זי פלעגט איבערלאזען איהר מאן אין דער בעקעריי ארבייטען די גאנצע נאכט און פלעגט אוועקגעהן זיך אמוזירען אויף באלער. דער מאן איז געווארען אייפערזיכטיג. דאס פאמיליען-לעבען איז געווארען אונערטרעגליך. א גאנצע וואך האט דער מאן נישט אויסגערעדט קיין איין ווארט צו זיין פרוי.

דינסטאג בייננאכט איז דער מאן אפגעפאהרען קיין ווישי אין זיין אויטא. ער איז דארט געפאהרען זוכען קוילען פאר זיין רעוואלווער. ראנדראן האט אבער קיין פאסיגע קוילען נישט געפונען און האט זיך אומגעקעהרט אהיים מיט גארנישט.

ווען ער איז אריין צו זיך אין הויז האט ער אויפגענומען זיין פרוי זעהר הארציג און איהר פארגעלעגט צו פאהרען אויף א וואנדער-ברויט צו זיין שוועסטער נישט ווייט פון דער שטאט.

ווען זיי זענען דורכגעפאהרען דעם דארטיגען וואלד האט ראנדראן אבגעשטעלט זיין אויטא און פארגעשלאגען זיין פרוי צו קלייבען שוועמלעך אין וואלד. א האלבע שעה צייט האבען זיי ביידע געבלאנקעט אין וואלד.

דאס שעהנע ווייבעל האט זיך איינגעבויגען אויפהייבען א שוועמעל און האט געבעטען איהר מאן ער זאל עס אויסרייסען. ווען דער מאן האט זיך איינגעבויגען האט די שעהנע פאקערט איהם ארומגענומען און א קוש געגעבען. ער האט זי אבער אבגעשטויסען און געזאגט: רייס עס אליין אויס". ווען זי האט זיך אבער נאכאמאל איינגעבויגען, האט ראנדראן ארויסגענומען זיינעם א מעסער, וועלכען זיין פאטער האט איהם געשענקט, און עס אריינגעשטאכען אין דער פלייצע פון זיין פרוי. די שעהנע פאריזערין איז אנידערגעפאלען אויפ'ן גראז טויט.

דער פערליבטער מאן האט ארויסגענומען דאס מעסער און אין א משוגענעם צושטאנד צוגעשטאכען דעם טויטען קערפער פון זיין פרוי. די דערבייאיגע גראז איז געווארען רויט פון בלוט. דערנאך האט ער גענומען דאס מעסער, וואס איז געווען פערבלוטיגט און זיך 5 מאל געשטאכען אין הארצען אין ברוסט, ווי אויך אין האלז. דער טויט איז אבער נישט געקומען.

דער מערדער האט זיך אריינגעזעצט אין אויטא און זיך אריינגעווארפען מיט'ן אויטא אין טייך אלער. דאס וואסער האט איהם ווי עס ווייזט אויס אבגעפרישט. ער איז ארויסגעקראכען פון וואסער און איז אוועק צו זיך אין הויז און געזאגט צו זיין מוטער: „איך בין מיד, איך גייה שלאפען, איך האב ערמארדעט מיין פרוי, מעלדע אין דער פאליציי וועגען דעם.

ווען די זשאנדארמען זענען געקומען האט מען ביי איהם גארנישט געקענט דערגעהן א גאנצע נאכט האט מען גענישטערט דעם גאנצען וואלד. ערשט ניין א זייגער פריה האט מען געפונען דעם צושניטענעם קערפער פון דער שעהנער פאריזערין אין פערבלוטיגטען גראז.

דער מאן האט דערצעהלט די גאנצע געשיכטע. „איך האב זי צו שטארק ליב געהאט. איך בין געווען משוגע".

די לאגע פון מערדער איז האפנונגסלאז צוליב די וואונדען, וועלכע ער האט זיך געמאכט.

געפאקט זיין ווייב ליגען אין די ארעמס פון זיין שותף.
סענסאציאנעלער ליבע-סקאנדאל אין א אנגעזעהענער לעמבערגער יוד. משפחה

פון לעמבערג שרייבט מען:

אויף פיעקארסקא-גאס געפינט זיך דאס געשעפט פון טעכנישע ארטיקלען, וואס געהערט צו די שותפים משה נ. און שלמה ל. דער לעצטער האט מיט 5 יאהר צוריק חתונה-געהאט מיט א שעהן מיידעל און האט מיט זיין ווייבעל זעהר גליקליך געלעבט.

אויך די שותפים האבען צווישען זיך גוט געלעבט. שלמה'ס שותף איז נאך געווען א בחור און פלעגט אין ארבייטס-פרייע שעה'ן פערברענגען ביי שלמה.

די שכנים האבען באלד אנגעהויבען זיך צו שארפען זייערע צונגען. מען האט אויף דעם ווייבעל אויסגערעדט אסור לדבר...

א סך אמת איז אבער אין די דאזיגע רכילות געווען. ה' נ. האט טאקי סימפאטיזירט מיט זיין שותף'ס ווייב. און היות, ווי ער איז געווען א בחור, האט ארויסגענומען א גרויסען געהאלט פון געשעפט, דערום האט ער פיל געלד אויסגעגעבען אויף זיין שותף'ס ווייב.

ער פלעגט איהר קויפען פערשידענע זאכען. לעצטענס איז ער נישט איין מאל ארויסגעקומען צו זיין שותף, אז ער זאל נישט ברענגען א שטרקעל מתנה דעם יונגען ווייבעל.

לכתחילה האט שלמה זיך גאר נישט געמאכט פון דער דאזיגער מעשה. איבריגענס האט ער נישט געוואוסט פון דער סימפאטיע צווישען זיין יונג ווייבעל און זיין שותף.

אבער פאמעליך האט ער אנגעהויבען צו פערשטעהן, אז עס איז נישט אלעס אין ארדנונג.

אין צווישען האבען די „בייזע צונגען" אנגעהויבען צו ארבייטען אויף קלעגעס און כלים. מען האט בערערט דאס פאר-פאלק און זייער הויזפריינד אויף וואס די וועלט שטעהט.

איצט ערשט האט דער מאן, וואס האט אנגעהויבען אייפערזיכטיג צו ווערען וועגען זיין פרוי'ס מחוקות מיט זיין שותף, בעשלאסען זיך צו איבערצייגען, אויב און וויפיל עס איז פאראן אמת אין די רכילות'ן.

עס האט נישט לאנג געדויערט און ער האט זיך איבערצייגט, אז זיין שותף קויפט זיין ווייב מכל טוב. ער זשאלעוועט איהר גארנישט, וואס איהר הארץ גלוסט, ווערט תיכף געקויפט.

ער האט קודם כל פערבאטען זיין אנצונעהמען מתנות פון דעם שותף. דאס ווייבעל האט איהם דאס צוגעזאגט, אבער אין געהיים, אז דער מאן זאל נישט וויסען, האט זי ווייטער גענומען מתנות פון איהר מאנ'ס שותף, וויפיל עס האט זיך נור געלאזט.

מאכט זיך א מעשה און דאס יונגע ווייבעל פערקיהלט זיך, בעקומט אינפלוענץ און לעגט זיך אין בעט אריין. בעת איהר קראנקהייט פלעגט איהר מאנ'ס שותף אפט צו איהר ארויפקומען.

אין א געוויסען אווענד, ווען דער מאן איז אין שלאפצימער אריינגעקומען פון אנ'אנדערער שטוב, אונפערהאפט האט ער געטראפען זיין פרוי אין זיין שותף'ס ארעמס און ביי זעהר אנ'אינטימער סצענע.

שלמה איז שטארק אויפגעבראכט געווארען. ער האט זיך געווארפען אויף זיין שותף און מיט'ן שטעקען איהם דערלאנגט עטליכע שווערע קלעפ און איז אוועק פון דער היים און שוין זייט עטליכע טעג בעווייזט ער זיך נישט פאר זיין פרוי.

——:0:——

אין די שטעטלעך פון ווייס-רוסלאנד
איז נאך טיף איינגעווארצעלט די יודישע רעליגיע.

מינסק. (יט"א) דער מינסקער „אקטיאבר" פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל אין וועלכען עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז די יודישע רעליגיע איז נאך טיף איינגעווארצעלט צווישען די יודען אין די קלענערע שטעטלעך פו ווייס-רוסלאנד.

די צייטונג ברענגט פאקטען, ווי אזוי די יודען פון די שטעטלעך צאהלען נאך ביז היינט קאראבקע-געלד, ווי אזוי עס ארבייטען די חברה-קדישא אין יעדער שטעטעל, ווי אזוי די מלמדים פיהרען און זייערע „געהיימע" חדרים, בייטענדיג זייערע תלמידים אלע דריי שטונדען און ווי אזוי די רבנים ארגאניזירען די מאסען פאר רעליגיעזער ארבייט. די צייטונג פאדערט צו פערשטארקען דעם קאמף געגען דער יודישער רעליגיע אין די קליינע שטעטלעך פון ווייס-רוסלאנד.

אויב עס געהט נישט קיין רעגען
מוז מען ברענגען א פרוי פאר א קרבן.
(טשיקאווע מנהגים פון ווילדע פעלקער).

וואס טוט מען, אז עס געהט נישט קיין רעגען, דער הימעל איז פערשלאסען און די תבואה אויף די פעלדער ווערט פערברענט? אין ציוויליזירטע לענדער זענען פערהאן פערשידענע מיטלען מען בענוצט זיך מיט מעכאנישער בעוואסערונג אדער ווי עס הייסט „איריגאציע", און נאך אזעלכע מעטאדען.

די איינוואוינער פון די „נאגא-בערג", וועלכע געפינען זיך אין בורמא, אינדיע, האבען אבער אנ'אנדער מיטעל געגען מאנגעל אין רעגען. ווען ביי זיי געהט נישט קיין רעגען א לאנגע צייט, און עס איז פערהאנען א געפאהר, אז דאס זאל פיהרען צו א הונגער, ברענגען זיי א פרוי פאר א קרבן צו זייערע געטער און גלויבען, אז דער דאזיגער קרבן וועט עפענען די הימלישע קוואלען און א רעגען-שטראם וועט זיך א גאס טון אויף דער פערשמאכטער ערד.

מען דארף זיין בעקאנט מיט די איינוואוינער פון די „נאגא בערג", וויסען זייער כאראקטער, זייערע ווילדע מנהגים, כדי צו בעגרייפען, אז פאר זיי איז אזא קרבן א גאנץ נאטירליכע זאך. די „נאגאס" ווי די איינוואוינער רופען זיך, זענען אנ'אויסטערליש, פאנטאסטיש פאלק, זיי צעהלען זיך עטליכע מיליאן, און זענען צעשפרייט צווישען די בערג און טאלען פון בורמא און אסאם. לויט זייער אפשטאמונג זענען זיי מאנגאלען און דערמאנען שטארק אין אויסזעהן אן כינעזער. זיי זענען אבער פון דעם פרימיטיווסטען און ווילדסטען טיפ און שטעהען אויף דער נידריגסטער ענטוויקלונגס-שטופע.

די „נאגאס" זענען איינגעטיילט אין פערשידענע שבטים, און יעדער שבט האט זיך זיין פיהרער! געמעס ווארט איז א הייליגער געבאט און וועלכער הערשט מיט אנ'אייזערנער האנד. זיי פראקטיצירען קאניבאליזם, און די קרבנות, וואס פאלען אריין אין זייערע הענד ווערען פון זיי אויפגעגעסען. מיט וואס גיבען זיך אפ די נאגאס? די מערסטע צייט פערברענגען זיי אין בלוטיגע מלחמות מיט די שכנישע שבטים. זיי בעפאלען זייערע ביידלעך, וואס זענען צווארפען צווישען די פעלדער, זיי פערכאפען אזוי פיל לעבעדיגע מענער, פרויען און קינדער ווי זיי קענען נאר, זיי פיהרען אוועק די קרבנות צו זיך, דער'הרג'ענען זיי און בעצירען דערנאך מיט די שארבענס די ווענט פון זייערע ביידלעך, פון די טעמפלען, וואס זיי האבען אין פערבארגענע היילען, און בעהענגען מיט זיי אויך די בוימער.

די ענגלישע רעגירונג, וועלכע פיהרט אן א מלחמה צווישען די ווילדע שבטים אין יענער און אנדערע געגענדען, אום אויסצוראטלען ביי זיי קאניבאליזם, שקלאפעריי און אנדערע איבלען, שיקט מיליטערישע עקספעדיציעס און די מלחמה איז א גאנץ שווערע, ווייל א סך פון די ווילדע שבטים זענען אויסגעצייכענטע קריגער און לאזען זיך אזוי לייכט נישט בעזיגען. חוץ דעם איז שווער אריינצודרינגען צו זיי, ווייל זיי געפינען זיך צווישען בערג און געגענדען, וואס זענען נאך נישט בעטראטען געווארען פון א ווייסען מענשען.

איבערהויפט איז געווען שווער דער קאמף פון דער ענגלישער מיליטערישער עקספעדיציע געגען די נאגאס. דאס ענגלישע מיליטער האט עטליכע מאל געמאכט א פרווו אריינצוברייסען זיך אין זייער טעריטאריע, אבער אהן ערפאלג. די עקספעדיציעס האבען זיך יעדעס מאל צוריקגעקעהרט מיט גארנישט.

לעצטענס האבען אבער די „נאגאס" אנגעהויבען צופיל צו טעראריזירען זייערע שכנים, וואס געפינען זיך אונטער ענגלישען שוץ. די נאגאס האבען אלץ אנגעהויבען צו בעפאלען זיי אום אנצוזאמלען וואס מעהר שארבענס פון זייערע קרבנות, וואס זיי האבען געבראכט פאר זייערע געצען. די ענגלישע רעגירונג האט דערפאר בעשלאסען צו מאכען איינמאל פאר אלעמאל א סוף פון דעם דאזיגען בארבאריזם און בעצווינגען די ווילדע, בלוטדורשטיגע נאגא-שבטים. די רעגירונג האט בעשטימט פאר דעם צוועק דעם דריטען שי-ספר-באטאליאן פון דער אינדישער ארמיי און די עקספעדיציע האט זיך אוועקגעלאזען אין די בערג, וואו די נאגא-שבטים זענען בעפעסטיגט. די עקספעדיציע האט אויך מיטגענומען פאטאגראפישע אפאראטען, כדי צו פאטאגראפירען די פערשידענע סצענעס און בילדער פון זייער לעבען.

דער עקספעדיציע האט זיך ענדליך איינגעגעבען אריינצודרינגען אין די ערטער, וואו די נאגאס געפינען זיך און בעקענען זיך נעהנטער מיט זייער ווילד לעבען און שרעקליכע מנהגים. דאס וואס די ענגלענדער האבען דארטען געזעהן איבערטרעפט אלצדינג, וואס די מענשליכע פאנטאזיע קען אויסטראכטען. די ענגלענדער האבען אויסגעפינען, אז די נאגא-שבטים לעבען איז שטענדיגען שרעק פאר א גרופע טייוואלים, וואס זענען בעקאנט ביי זיי מיט דעם נאמען „נעטס". די „נעטס" בעהערשען אלע זייערע האנדלונגען, זיי זענען אין אייביגען פחד פאר די דאזיגע געהיימע טייוואלים. אלצדינג וואס זיי טוען האט בלויז איין צוועק—צו מאכען ווייך דאס הארץ פון די „נעטס" און צו געפינען חן אין זייערע אויגען.

דער קאניבאליזם, דאס ברענגען מענשליכע קרבנות און די אנדערע שרעקליכע מנהגים, וואס זיי פראקטיצירען, איז אויך בלויז כדי צו פערגיטיגען די „נעטס". די נאגא-שבטים גלויבען, אז אלצדינג קומט פון די „נעטס": לעבען און טויט, קראנקהייטען און מגפות, הונגער און מלחמות, זיי האבען אויך דעם אבערגלויבען, אז אהן ברענגען מענשליכע קרבנות צו די „נעטס" וועט די ערד נישט ארויסגעבען קיין תבואה און געוויקסען און די בוימער וועלען נישט טראגען קיין פרוכטען. און ווען עס געהט קיין רעגען נישט, ברענגען די נאגאס פרויען אלס קרבנות, ווייל עס הערשט ביי זיי אנ'אלטער אבערגלויבען, דאס בלויז פרויען-קרבנות קענען געווינען די „נעטס" צו עפענען די פערשלאסענע רעגען-קוואלען.

צווישען די פערשידענע ווילדע ערשיינונגען זאכען אויף וועלכע די ענגלישע עקספעדיציע האט זיך אנגעשטויסען, האט פערנומען דעם הויפט-פלאץ דער „מענער-קלוב", וואס די נאגאס האבען איינגעפיהרט ביי זיך. דער מענער-קלוב איז אנ'אלטע אינסטיטוציע, וואס עגזיסטירט פון די עלטסטע צייטען. אין יעדען דערפעל געפינט זיך אזא קלוב צו וועלכען בלויז די מענער-בעלאנגען, די פרויען טארען אפילו נאהענט נישט צוקומען צו דעם קלוב אין דער צייט, וואס די מענער זענען דארטען פערזאמעלט און אויב מען כאפט אמאל א פרוי נאהענט, ווערט זי באלד דער'הרג'עט.

דער קלוב געפינט זיך געוועהנליך אין דער פיינסטער געביידע פון דערפעל. די ווענד זענען בעצירט מיט פערשידענע שניצערייען און בילדער פון די טייוואלים די „נעטס". די בילדער און שניצערייען ווארפען ארויף א שרעק מיט זייער ווילדען, פחד'דיגען אנבליק. צווישען די בילדער האבען די ענגלענדער אויך געטראפען אין איינעם פון די קלובען א בילד פון קריסטוס'ן. דאס האבען די נאגאס מן-הסתם פערכאפט ביי אנ'ענגלישען מיסיאנער, וועלכען זיי האבען דער'הרג'עט. אויף די ווענד הענגען אויך די שארבענס פון הונדערטער מענער, פרויען און קינדער, וואס די נאגאס האבען אומגעבראכט.

דער צוועק פון דעם קלוב איז, ווי פון די קלובען אין די ציוויליזירטע לענדער. די מיטגלידער קומען זיך צונויף און דיסקוטירען פערשידענע פראגען, וואס האבען צו טון מיט דעם שבט. די פערזאמלונגען קומען פאר אונטער דעם פארזיץ פון דעם פיהרער פון שבט. מען ארבייט אויס פלענער וועגען נייע איבערפאלען אויף די שכנים און וואס צו טון מיט די קרבנות.

די פראגע פון מענשליכע קרבנות איז איינע פון די וויכטיגסטע ביי די נאגאס, ווייל זיי קענען זיך אהן קרבנות נישט בעגעהן לעבעדיג אין אייביגען שרעק פאר די „נעטס" מוזען זיי האבען אנגעגרייט קרבנות מיט וועלכע זיי זאלען קאנען דערוועקען ביי זיי רחמנות צו זיך. די קרבנות זענען געוועהנליך די מענשען, וואס מען האט גענומען געפאנגען. מאמער זענען אבער נישטא קיין געפאנגענע און מען מוז פארט האבען א קרבן, דאן קלויבט מען אויס איינעם צווישען זיך אליין. דער אייגענער קרבן איז געוועהנליך אנ'ארימער קערל, וואס האט נישט ווער עס זאל זיך פאר איהם איינשטעלען.

די נאגאס האבען אויך זייערע ימים טובים, וואס ווערען געפייערט מיט אויפשווידערענדע און בלוטיגע צערעמאניעס. צו די פייערונגען קומען די איינוואוינער פון די פערשידענע דערפלעך, און די איינוואוינער פון איין דערפעל זוכען צו איבערשטייגען די איינוואוינער פון די אנדערע, מיט דער צאהל פון אפגעשניטענע קעפ און שארבענס, וואס זיי ברענגען מיט זיך.

די הויפטלינגען פון די שבטים לעבען אין גרויס רייכקייט, זיי האבען הונדערטער קנעכט און ווייבער, וועלכע ארבייטען פאר זיי. זיי פערקויפען אפט די קנעכט צו אנדערע שבטים. צווישען די נאגאס איז פערשפרייט שכרות און אין דער צייט, וואס זיי זענען נישט פערנומען מיט מלחמות, האלטען זיי איין טרינקען די פערשידענע שטארקסטע געטראנקען, וואס זיי גרייטען צו פון קערנער און געוויקסען.

זייערע פרויען צייכענען זיך אויס מיט זעהר שעהנקייט און גראציע. זיי זענען הויך, שלאנק און האבען חן'עווידיגע געזיכטסצוגען און געשניצטע גלידער. א סך פון זיי ווערען אבער אומגעבראכט אלס קרבנות.

ווען די ענגלישע עקספעדיציע האט איינגעפיהרט אנ'ענגלישע הערשאפט און גענומען זיך אפשטעלען דאס ברענגען פון מענשליכע קרבנות און די מענשענפרעסעריי, האבען די הויפטלינגען זיך געשטעלט אנטקעגען און געווען גרייט אויף מלחמה. זיי האבען זיך אבער באלד געמוזט אונטערגעבען און די ענגלישע רעגירונג האפט, אז איהר וועט זיך איינגעבען צו מאכען א סוף פון די גרויליקייטען, וואס זענען אנגעגאנגען ביי נאגאס.

די ענגלענדער האבען, פערברענגענדיג צווישען די נאגאס, ערפאהרען פון א שרעקליכער טראגעדיע, וואס עס האט ביי זיי דורכגעמאכט א שוועדישער מיסיאנער מיט דעם נאמען כריסטיאנסען. ער האט פרובירט צו בעקעהרען די נאגאס צום קריסטענטום, זיי האבען איהם אבער גענומען געפאנגען מיט זיין פרוי. זיין פרוי איז דערנאך געבראכט געווארען פאר א קרבן צו די „נעטס", און דער מאן האט עס געמוזט צו זעהן מיט די אייגענע אויגען. ער איז געווען צוגעבונדען צו א בוים די גאנצע צייט, וואס זיין פרוי איז געפייניגט געווארען און דערנאך צושניטען געווארען אויף שטיקער. די נייעס האט דערגרייכט דער ענגלישער אדמיניסטראציע אין בורמא, און דאס איז געווען איינע פון די סיבות, וואס די עקספעדיציע איז געשיקט געווארען צו בעצווינגען די נאגאס.

א. באלטיק.

וואס קומט פאר ווען דער טאטע געהט אוועק מיט אַ געליבטער און לאזט איבער אַ קינד?

אין דעם נעכטיגען אַרטיקעל האָב איך גע־רעדט וועגען דעם וואָס ס'קומט פאָר ווען די מאַמע געהט אַוועק מיט אַ געליבטען און לאָזט איבער אַ קינד.

און איצט וועלען מיר אַביסעל אַ שמועס פון וואָס ס'קומט פאָר ווען די זעלבע געשיכטע טרעפט פערקעהרט — ווען דער טאַטע געהט אַוועק מיט אַ געליבטער און לאָזט איבער אַ קינד.

אָבער פריהער פון אַלץ מוז געזאָגט ווערען, אַז ווען דער טאַטע, אַדער בעסער געזאָגט, דער מאַן, געהט אַוועק פון דער ווייב, איז דאָס נישט אַלע מאָל איבער אַ געליבטער.

עס איז בלויז די פרוי, וואָס צורייסט אַ פאַמיליע און געהט אַוועק פונ'ם מאַן דווקא ווען זי פערליבט זיך אין אַנ'אַנדערען...

מיט אַ מאַן ווידער איז דער פאַל אינגאַנצען אַנדערש; אָפטמאָל רייסט ער איבער מיט זיין פאַמיליע און געהט אינגאַנצע וואַוועק פון דער היים נישט דערפאַר וואָס ער פערליבט זיך אין אַנ'אַנ־דערער, נאָר פשוט דערפאַר וואָס ער קען נישט אויסקומען מיט דער ווייב...

ער ענטוישט זיך אין איהר נאָך דער חתונה, ער איבערצייגט זיך, אַז ער או זוי זענען צוויי בעד זונדערע וועלטען און אַז ער וועט מיט איהר קיינ־מאָל נישט קענען שטימען. און דאַן נעמט ער זיך אָן מיט מוט און מאַכט אַ געוואַגטען שריט אין זיין לעבען — ער געהט אַוועק פון זיין פאַמיליע און לעבט זיך זיין אייגען לעבען...

און עס איז נאָך נישט קיין חיוב, אַז ער זאָל אין אַזאַ צייט דווקא זיין פערליבט אין אַנ'אַנדערער...

עס טרעפט אָבער פונדעסטוועגען זעהר אָפט, אַז אַ מאַן געהט אַוועק פון זיין ווייב איבער דעם וואָס ער פערליבט זיך אין אַנ'אַנדערער. ער געהט אַוועק און לאָזט זי איבער מיט אַ קינד אָדער מיט צוויי קינדער...

און ווען עס טרעפט זיך יאָ, דאַן איז די לאַגע אינגאַנצען אַנדערש, נישט אַזוי ווי ווען די מאַ־מע געהט אַוועק מיט אַ געליבטען און לאָזט איבער אַ זוהן, אָדער אַ טאָכטער.

די גרעסטע נקמה וואָס אַ פרוי נעמט אין אַ מאָ נאָכדעם ווי ער געהט פון איהר אַוועק מיט אַנ'אַנדערער, איז דאָס וואָס זי ערציהט די קינדער אַזוי, אַז זיי זאָלען וועגען טאַטען האָבען די ערגסטע מיינונג און זאָלען איהם פיינט האָבען.

אַלס זעהר אַ כאַראַקטעריסטישער פאַל אין דעם פרט קען גענומען ווערען די שיידונג פון דעם בעריהמטען ענגלישען דיכטער לאָרד באַיראָן מיט זיין ווייב.

דער גרויסער ענגלישער דיכטער האָט זיך ענטוישט אין זיין ווייב כמעט באַלד נאָך דער חתונה ער האָט גלייך דערזעהן און דערפיהלט, אַז זי איז נישט פאַר איהם, אַז ער וועט מיט איהר קיינמאָל נישט קענען אויסקומען אז נאו אײב ער וועט זיך מיט איהר נישט שיידען, וועט ער זיך פערומערען דאָס גאַנצע לעבען.

אַ מענש מיט אַ סך מוט איז ער געווען; מיט דער געזעלשאַפטליכער מיינונג האָט ער זיך ווייניג גערעכענט; עס איז איהם נישט אָנגעגאַנגען וואָס לייט וועלען זאָגען וועגען איהם און וואָס בייזע צינגער וועלען פלוידערען וועגען איהם; האָט ער זיך געשיידט מיט זיין ווייב און איז אַוועקגעפאָהרען פון ענגלאַנד, מיט'ן פעסטען בעשלוס זיך נישט אומקעהרען קיינמאָל אַהין.

אַוועקגעהענדיג פון דער ווייב, האָט ער זי איבערגעלאָזען מיט אַ קינד, אַ קליינע מיידעלע, וועלכע ער האָט, אָהן צווייפעל, ליב געהאַט.

נישט קוקענדיג אויף דעם שטורעמדיגען, פריי־ען לעבען, וואָס ער האָט געפיהרט אין פערלויף פון יאָהרען און יאָהרען, נישט קוקענדיג דערויף וואָס ער האָט געזוכט און געפונען די פערגעניגענס פון לעבען וואו ער האָט נאָר געקענט און וואו עס האָט זיך נאָר געמאַכט, האָט ער צו זיין טאָכטער פון רעסטוועגען שטענדיג געהאַט די בעסטע און עדעלסטע געפיהלען, אַלעמאָל גערעדט וועגען איהר מיט דער גרעסטער בעגייסטערונג און מיט דער שעהנסטער ליבע.

זיין פרוי אָבער האָט אין דער טאָכטער'ס האַרץ איינגעפלאַנצט אַ שנאה צום טאַטען. זי האָט זי אַזוי ערצויגען, אַז זי זאָל זיך נאָר שעהמען דערמיט וואָס לאָרד באַיראָן איז איהר פאָטער.

די טיפישע נקמה פון אַ פרוי.

ווען באַיראָנ'ס טאָכטער איז נאָך געווען נאָר יונג, ווען זי האָט נאָך געהאַט בלויז קינדערשען שכל און זיך אין גאַנצען געפונען אונטער דער מאַ־מע'ס איינפלוס, האָט זי דעם טאַטען טאַקע פיינט געהאַט און זיך געשעהמט מיט איהם.

שפּעטער אָבער, ווען זי איז געוואָרען אַ גרויסע און אָנגעהויבען פערשטעהן מעהר, האָט זי זיך אַנדערש פונאַנדערגעפלאָנטערט אין דעם גאַנצען ענין; זי האָט אָנגעהויבען קוקען דערויף מיט אַנ־דערע אויגען; זי האָט אָנגעהויבען בעגרייפען, אַז זי דאַרף צום טאַטען קיין טענות נישט האָבען דער־פאַר וואָס ער איז זיך געגאַנגען זיין אייגענעם וועג אין לעבען, און דאַן האָט זי איהם אָנגעהויבען ליב האָבען.

עס איז שוין אָבער געווען צו שפּעט. באַיראָן איז שוין דאַן געווען טויט.

זיין טאָכטער איז געשטאָרבען יונג, און פאַר'ן טויט האָט זי געבעטען, אַז מע זאָל זי בעגראָבען נעבען דעם קבר פון איהר פאָטער...

דערמיט האָט זי אויסגעדריקט די שטאַרקע ליבע, וואָס זי האָט געפיהלט צום פאָטער דאַן ווען זי האָט איהם, ענדליך, אָנגעהויבען פערשטעהן, און דעם געפיהלט פון חרטה, וואָס האָט זי אַ לענ־גערע צייט געפלאָגט פאַרוואָס זי איז געשטאַנען אונטער דער מוטער'ס איינפלוס און זיך געלאָזט איינרעדען, אַז דער טאַטע איז דער ערגסטער מענש אין דער וועלט און אַז מעהר ווי שנאה און האַס פערדינט ער נישט...

אָבער נישט אַלע קינדער ענטוויקלען זיך אין אַזאַ פאַל אַזוי, אַז זיי זאָלען זיך שפּעטער קענען בעפרייען פון דער מאַמע'ס איינפלוס און זיך אָנ־הויבען בעציהען אַנדערש צו דעם טאַטען, וועלכער איז אַוועק פון דער מאַמען איבער דעם וואָס ער האָט מיט איהר נישט געקענט אויסקומען, אָדער איבער דעם וואָס ער האָט זיך פערליבט אין אַנ־דערער, וועלכע האָט איהם יאָ געקענט געבען גליק און פרייד אין לעבען.

מעהרסטענטיילס אין אַזאַ פאַל בלייבען די קינדער אויף שטענדיג אונטער דער מאַמע'ס איינ־פלוס; צו דעם קומט נאָך צו די געזעלשאַפטליכע מיינונג, וועלכע איז אין אַלגעמיין שטענדיג צו פויל זיך פונאַנדערצוקלויבען אין פערפלאָנטערטע זאַכען, און עס קומט אויס אַזוי, אַז קינדער פערלירען אַמאָל אַ גוטען און איבערגעגעבענם טאַטען יאין דער צייט ווען זיי וואָלטען געקענט איהם נישט צו פערלירען.

אין איהר דורשט נאָך נקמה פערבויגט די געקריוודעטע פרוי אַפילו אַזאַ זאַך, ווי די געטריי־שאַפט צו איהרע קינדער. וואָרים ווען זי וואָלט דעם געפיהל פון געטריישאַפט נישט פערבויגען, וואָלט זי געוואוסט, אַז אַפילו אין ערנסטען פאַל טאָר מען איז האַרצען פון אַ קינד נישט איינפלאַנ־צען קיין האַס צום טאַטען.

ווי פערדראָבען דער טאַטע זאָל נישט זיין אין די אויגען פון דער מאַמען, איז ער פונדעסט־וועגען אַ טאַטע ווי זי איז אַ מאַמע, און ער איז צו יעדער צייט, אַפילו ווען ער געהט אַוועק פון דער היים, גרייט צו טון אַלץ אין דער וועלט פאַר די קינדער.

מען איז געוועהנט צו בעטראַכטען די פרוי אַלס אַ מאַרטירערין, און מען ווייס אָן אויף דעם פאַקט וואָס אַ סך פרויען געהען נישט אַוועק פון דער היים אַפילו דאַן ווען זיי האָבען נישט ליב דעם מאַן, און זיי זענען זיך דערמיט מקריב פאַר זייערע קינדער.

אָבער וויפיל טויזענדער און טויזענדער מענער טון דאָס זעלבע!

בעטראַכטענדיג זייערע „פאַמיליע־נעסטען" אַלס אַ גיהנום, געהען זיי פונדעסטוועגען נישט אַוועק פון דער היים, און אַלץ צוליב די קינדער!

און ווער ווייסט צי פרויען וואָלטען געווען אַזוי אָפּפערווילינ אין דעם פרט ווען זיי וואָלטען עקאָנאָמיש געווען אַזוי זעלבסטשטענדיג ווי אַ מאַן?!

מען קען היבשלעך צווייפלען אין דעם...

און דערפאַר זעהען מיר טאַקע ווי די פרוי וועלכע איז מאַטעריעל זעלבסטשטענדיג און פער־זיכערט, איז איי אַזאַ פאַל מעהר מוטיג, מעהר ענטשלאָסען, און דער עיקר מעהר עגאָאיסטיש...

ווען זי וואַרפט אַנ'אומ'חן אויפ'ן מאַן און פערליבט זיך אין אַנ'אַנדערען, רעכענט זי זיך ווייניג דערמיט, וואָס ער, דער מאַן, וועט ליידען, זי הויבט זיך אויף און נעהט זיך אַוועק, און אויב ער בעט זי, אַז זי זאָל קומען צוריק, קען זי איהם נאָך ענטפערען, אַז איבער דעם, וואָס ער בעט זיך אַזוי ביי איהר, האָט זי שוין פאַר איהם אַפילו קיין רעספּעקט אויך נישט...

אין די רוסישע ליטעראַרישע קרייזען איז אַמאָל געווען אַ סענסאַציאָנעלער פאַל ווען אַ געוויסע פרוי, ראַסטאָיעווסקי'ס אַ געוועזענע געליבטע, האָט חתונה געהאַט מיט איינעם פון די נאָר טאַלאַנטפולע רוסישע פובליציסטען און דענקער, וועלכער האָט זיך שפּעט־ער אַרויסגעוויזען צו זיין איינער פון די בעסטע קענער און אויסטייטשער פון דאָסטאָיעווסקי'ס ווערק די פרוי האָט מיט דעם מאַן אָפּגעלעבט אַ פּאָר יאָהר, און נאָכדעם האָט זי זיך פערליבט אין אַ יונגען און איז מיט איהם אַוועק; און ווען איהר מאַן, וועלכער האָט זי שרעקליך ליב געהאַט, האָט זי פערוואָרפען מיט בריף און זיך געבעטען ביי איהר, אַז זי זאָל קומען צוריק, האָט זי איהם אין אַ בריף געענטפערט אַזוי:

„וואָס מאַכט איהר ראַרטען אַזאַ טומעל? טויזענדער מענער לעבען איבער דאָס זעלבע וואָס איהר (דאָס הייסט, די פרויען געהען פון זיי אַוועק) און פונדעסטוועגען האַוקען זיי נישט אַזוי ווי איהר, נאָך אַלעמען זענען דאָך מענשען נישט קיין הינט".

אָט אַזוי קען שרייבען אַ פרוי צו איינעם, וועלכער האָט זי ליב ביז וואַהנזין!

און נישט אומזיסט פרובט מען איצט בעווייזען, אַז אין כאַראַקטער זענען פרויען אַ סך ברוטאַלער ווי מענער...

און אַמשטאַרקסטען דריקט זיך אויס די ברו־טאַליטעט פון אַ פרוי, ווען זי פיהלט זיך נעקריוו־דעט, ווען דער מאַן נעהט פון איהר אַוועק מיט אַנ'אַנדערער.

דאַן איז זי זיך אין איהם נוקם אויפ'ן שרעק־ליכסטען אופן. און די גרעסטע נקמה איהרע איז די, וואָס זי פלאַנצט איין אין די קינדער אַ האַס און שנאה צום טאַטען...

מענער זענען נישט אַזוי.

זיכער נישט!

מ. גלעבאָוויטש.

די א"ידיגע ארבייטער=פיהרערין

גאָלדאַ מאירסאָן אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנפערענץ פון סאָצ. פרויען.

בריסעל. (יט"א) ערב דעם אינטערנאַציאָ־נאַלען סאָציאַליסטען־קאָנגרעס איז דאָ אָבגעהאַלטען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון סאָציאַליסטישע פרויען אויף וועלכער די דעלעגאַטקע פון ארץ־ישראל, פרוי מאירסאָן האָט רעפערירט וועגען די פרויען און קינדער־פערזאָרגונג ביי דער יודישער אַרבייטער־שאַפט אין ארץ־ישראל. די רעדנערין האָט גענוי גע־שילדערט דאָס ערציהונגס־וועזען אין די אַרבייטער־ווירטשאַפטען הויפּטזעכליך אין די קבוצות.

דערביי האָט זי אָנגעוויזען אויף די אויפגאַבען פון די סאָציאַליסטישע פרויען־אָרגאַניזאַציעס אין די פערשידענע לענדער לגבי דער הילפס־פעראיין פאַר דער פערזאָרגונג פון די יודישע אַרבייטער־פרויען און קינדער, אין די קבוצות און מושבי עובדים. דער רעפעראַט האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגען אינטערעס ביי אַלע אַנטיילנעהמער פון דער קאָנ־פערענץ.

Dr. RACHELA LEWI

ס.־עצ. פאַר קינדער־קראַנקה פון

פאַנסקאַ 24, טעל. 42-72

נעמט אָן פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג.

אכטונג, לעמניקעס

ווישניאָווא-גורא און קראַשעוו!

— דעם —

„נייעם פאָלקסבלאַט"

בעקומט איהר יעדען פריהמאָרגען פון 8 א זייגער אין דער ווילע בענדיטאָוויטש נעבען יאַניצקי פעלדשער ביים צייטונגס פערקויפער ט. יאַמניק. איך טראָג אויך אָפּ אַ היים.

פערקויפט צום טייוועל

(ראָמאַן).

8)

אַ פאָליציי־קאָמיסאַריאַט איז געווען נאָהענט — כמעט דערנעבען.

די מיידלעך זענען אַריין אינעווייניג און גע־פּראָפּען אַ דיזשורירענדען אַלטערען בעאַמטען, וועלכער איז געווען פאַרריינגעטאָן אין אַ בוך.

ער האָט זיי שווייגענדיג, איידעל אויסגע־הערט, נאָר ווען זיי האָבען געענדיגט דאָס דער־צעהלען, האָט ער זיך פונאַנדערגעלאַכט.

— איך פערשטעה אייך נישט, פרייליין. עמי־צער האָט אייך געשענקט טויזענד פונט, און איהר ווענט נאָך אומצופרידען? די דאָזיגע אַלע אינטע־רעסאַנטע פרטים, וועלכע איהר דערצעהלט, עקזיסטירען, גלויב איך, בלויז אין אייער פאַנטאַ־זיע, און זיי ענדערען נישט דעם עיקר ענין. איך וואָלט זיך, פערקעהרט, געוואונשען, אַז דאָס, וואָס עס האָט פּאַסירט מיט אייך, זאָל פּאַסירען מיט מיר. אַ, איך וואָלט אויף אייער אָרט נישט געגאַנ־גען אין דער פאָליציי: איך וואָלט שוין במילא געוואוסט, וואָס איך האָב צו טון מיט אַזאַ געלד!

ער האָט זיך ווידער פונאַנדערגעלאַכט.

מינע האָט זיך אַ ביסעל געפיהלט געטראָפען, און זי האָט טרוקען אַ זאָג געטון:

— איך האָב אייך דערצעהלט, וואָס עס איז פאָרגעקומען אין גאָרטען נאָכ'ן צוריקגעהן פון באַל, ווי אַזוי איך האָב אויסגעדריקט אַ פערלאַנג צו האָבען פינף טויזענד דאָלער, און ווען איך האָב זיך אויסגעדריקט, אַז איך וואָלט דערפאַר אַפילו פערקויפט מיין נשמה צום טייוועל, האָב איך דערהערט, ווי עפּיס אַ שטימע האָט מיר בולט איינגערוימט אין אויער: „געמאַכט", ד.ה. אַז דער טייוועל האָט אָנגענומען מיין פאַרשלאָג צו אָפּ־קויפען מיין נשמה פאַר פינף טויזענד זלאָטעס...

— גאַנץ פּשוט! — האָט אַ שמייכעל געטון דער בעאַמטער—ס'איז אַ צופאַל, נישט מעהר! און וואָס שייך דער צייטונג, ווייסט איהר דאָך גאַנץ גוט, אַז איטליכער וואָס וויל נאָר קאָן דרוקען צונאָנסען. איך זעה אָבער, אַז איהר זענט נאָך אַלץ אומרוהיג! אַ שאָד! אַ גרויסער שאָד, וואָס די באַנק איז שוין איצט צוגעמאַכט, אַנישט וואָלט איך אייך געגעבען אַ גוטע עצה...

— וואָס פאַר אַנ'עצה?..

— איך וואָלט אייך געראָטען, איהר זאָלט אַהין תיכף צוגיין, אַרויסנעהמען אַ ביסעל געלד און לאָ־זען זיך וואוילגיין... פאָלגט זשע מיר, גייט אייך געזונדערהייד אַהיים, און בעמיהט זיך ביז מאָר־גען אויסטראַכטען, ווי־אַזוי אויסצוברענגען אַ בי־סעל געלד, איהר זאָלט האָבען הנאה דערפון!

די מיידלעך זענען אַרויס אויפ'ן גאַס.

— ער מוז אוודאי מיינען, אַז מיר זענען משוגע געוואָרען, — האָט מינע אַרויסגעשעפּטשעט.

— אויב ער מיינט אַזוי, איז נישטאָ זיך וואָס צו וואונדערען. דו ווילסט טרינקען טיי?

דער קורצער ווינטער־טאָג האָט שוין געהאַל־טען ביים אונטערגיין. דער הימעל איז פינסטער געוואָרען.

אין דער טיף פון דער פערנעבעלטער שמאָ־לער גאַס האָבען זיך אָנגעצונדען די ערשטע פייערען.

מינע האָט זיך איינגעקלעמט אין איהר פריינ־דינס האַנד.

מיט שרעק האָט זי געטראַכט, אַז פאַר'ן גאַנצען טאָג איז איהר גאָרנישט געלונגען צו דער־גיין, און עס האָט זיך דאָך געגעהנטערט אַ נאַכט — אַ גרויזאַמע, אַנ'אומפערמיידליכע, אַ פולע מיט פחדים.

— — — — — — — — — —

זיי זענען אַריין אין דער ערשטער בעסטער קאָנדיטאָריי.

אויפ'ן וועג פון קאָמיסאַריאַט ביז דער קאָנ־דיטאָריי האָבען זיי צווישען זיך אַ וואָרט נישט אַרויסגערעדט.

אָנגעשפּאַרט מיט די עלענבויגענס אינ'ם טי־שעל, האָט מינע געקוקט אויף טאַליע'ן.

— ליבע טאַליע! זאָג מיר אָפען, וואָס טראַכ־סטו אָט וועגען דעם אַלעם? בעהאַלט זיך פון מיר נייט, זאָג אָפען!

— טייערע מינע, איך פערשטעה אין דער זאַך פונקט אַזוי פיל, ווי דו. ווען עס קומט מיר אויפ'ן זינען אַ וואָסער נישט איז תירוץ, וואָלט איך דיר גלייך אַליין געזאָגט. אין איין זאַך בין איך נאָר איבערצייגט, אַז דאָ זענען נישטאָ קיין שום אי־בערנאַטירליכע זאַכען, הגם איך געפין נישט קיין פערענטפערונג אויף דער לאַגע. אַלע מיינע השערות ווערען בטול צוליב די דאָלאַרען...

טאַליע האָט אַ שמייכעל געטון און צוגעגעבען:

— יאָ, איך ווייס, אַז אויף דער וועלט זענען דאָ אַ סך משוגעים און סתם אידיאָטען, אָבער איך שטעל זיך נישט פאָר, אַז אין וואַרשאַ זאָל זיך קאָ־נען געפינען אַזאַ מיליאָנער, וואָס זאָל אַזוי שנעל אָפּטון אַזאַ קונץ!

— אַ היבשער קונץ!

— איך מיין אויך נישט, ס'זאָל זיין בלויז אַ שפּאַס!—האָט טאַליע געזאָגט—שפּאַסען ענדיגען זיך שטענדיג, ווען עס קומט צו דער קעשענע. דאָ איז פערמישט עפּיס אַנ'אַנדער מעשה, און מיר דאַרפען זיך דערוויסען, אין וואָס בעשטייט זי, טאָ לאָמיר אָקאָרשט זיך דערמאָהנען נאָך אַמאָל אַלץ פון אָנהויב און גוט אַ טראַכט טון.

— ניין, איך קאָן עס נישט! איך קאָן נישט! שוין צוויי טאָג, ווי איך ברעך זיך דעם קאָפּ, און איך קאָן זיך צו גאָרנישט דערטראַכטען.

טאַליע סימאָן האָט פערקלעהרטערהייט אַ קוק געטון אויף איהר.

— מיר דוכט זיך, פונדעסטוועגען, אַז דו האָסט זיך אַ ביסעל בערוהיגט. אמת? דו האָסט שוין נישט מורא אַזוי, ווי פריהער, איך האָף, אַז דו ביזט מסכים מיט מיר אין דער הינזיכט פון אי־בערנאַטירליכקייט?

— יאָ, איך פיהל זיך אַ ביסעל רוהיגער, און איך בין דיר זעהר דאַנקבאַר, וואָס דו האָסט מיר צוגעגעבען אַ ביסעל מוט, מיין רוהיגקייט איז אָבער בלויז אַנ'אויסערליכע, איך דאַרף נאָר פּרו־בען אַ קוק טון טיפער אין זיך, און תיכף ווער איך אַרומגעכאַפּט פון דער פריהערדיגער שרעק. איך פיהל עס... וואָרום, סוף כל סוף,—האָט זי אויסגע־רופען—אויב דאָ זענען אַפילו נישטאָ קיין איבער־נאַטירליכע זאַכען, ווערט דאָך מיר דערפון סיי־ווי נישט לייכטער! וואָס בעדייט דען דער אָנאָנס אין דער היינטיגער צייטונג? זאָג מיר, ווער האָט גע־קאָנט אַריינגעבען דעם אַנאָנס?

(פערזעצונג קומט).

MIEJSKI KINOMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokocińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku dnia 7-go do poniedziałku 13-go sierpnia 1928 r. włącznie Dla dorosłych:

ZA KULISAMI EKRANU

Dramat osnuty na tle sławy i nędzy aktorów.
W rolach głównych **Iwan Mozżuchin i Natalja Lisienko**
Nad program: **HOLLYWOOD** (Szał filmowy)
Dla młodzieży: Dla młodzieży:

DELFIN FRANCJI

Dramat w 8 aktach. NAD PROGRAM:???
W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz.

דער פּאַביאַניצער רבי שליט״א
קומט צוריק אי״ה מארגען דינסטאג.
11 אַ זייגער אין אווענד מיט דער
קאַלישער באַהן.

לעכער מאַשינאָווע
ווערען אָנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נאַרדמאַן**
29 צעגעלניאַנאַ 29
רעכטס, II איינגאַנג, II שט.

— אַ —
קירזשנער
געזעלען
ווערט זאָפאָרט געזוכט,
ביי **ה. מאַשקאָוויטש**
פּיעטריקאָווער 79.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11—10 3—2, 7—6
ד״ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכטס קר.	11—10 2—1
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אוינגען-קראַנקהייטען	2—1, 8—7
ד״ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12—10 5—4
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 6—5
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	5-4 ווג. 1—2
ד״ר וויינבערג	אינג. חערי, לונגען-קר.	1-11 5½—7
ד״ר סאַופעל	רענטגען	12—10 4—6
אַ. גראַדזענסקי	צאָהן-ערצט	5—7
י. ראָזעס	צאָהן-ערצט	9—2

צאָהן-פּלאָמבירונג, פּלאָמבירונגען, קאָראָנען, פּראָטעזען א. א. וו. אין דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען-אינסטיטוט
אַנאַליזן פון הויט קראַנקהייטן פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזאַציע, אַלע אַנאַליזע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אינפּאָרמאַציע בעגען שטאַמלער (שטאָטלשטין) פון 4—5 נאַכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפן זונטאג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּראָפ. ס. מאָריקס נאַכמ. פון 5—7 אָוונד

פּראָפ. פעראיין פון האַנדעלס-און ביוראָ-אַנגעשטעלטע

אין לאָדז, אַל. קאָשטשושקי 21.

היינט מאָנטאַג, דעם 13/8 ד. י. 7½ אָווענד, קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל די

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון די אַנגעשטעלטע פון דער קאָנפעקציע-בראַנזשע

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:
1) בעריכט, 2) הוספה-אַקציע, 3) הילפס-קאַסע, 4) פרייע פאָרשלאָגען.

היינט מאָנטאַג, דעם 13-טען אויגוסט ד. י. 7½ אָוונד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל די

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון די אַנגעשטעלטע פון דער וואַש- און טריקאָטאַזש-בראַנזשע

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:
1) בעריכט, 2) אָרגאַניזאַציאָנס-פראַגען, 3) הוספה-אַקציע, 4) פרייע פאָרשלאָגען.

מאָרגען דינסטאַג, דעם 14-טען אויגוסט ד. י. 7½ אָוונד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל די

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון די אַנגעשטעלטע פון דער גאַלאַנטעריע בראַנזשע

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:
1) בעריכט, 2) הוספה-אַקציע, 3) הילפס-קאַסע, 4) פרייע פאָרשלאָגען.

וואָרנונג!

אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פובליקום, אַז די

עכט-פּאַטענטירטע **בעטען** עכט-פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.
— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס-פרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורן.
הערט! **לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85.** דעטייל!

מאַסאַזש- און היל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד.
ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 8, טעל. 51-89.
[illegible]

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד״ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	11-9 3-4½
ד״ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	11—1
ד״ר לוביטש	הויט און געשלעכטס-קר.	12½ 1½
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—½
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—2
ד״ר בערנשטיין	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג— וויזיטען אין שטאָט.— אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט
אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ד״ר לאָזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן-ערצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Dr. med.
BRAUN
29 פּאָלודניאָוואַ 29.
טעלעפאָן 40-26.
ספּעציעל-ערצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכקייט.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

Dr. med.
Wolf Eychner
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 34-72.
[illegible]

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער- און מויל-קראַנקהייטען. ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—7 אָוונד. צו ביליגע פרייזען!

דער זומער פאַהר-פּלאַן

גילטיג פונ׳ם 15-טען מאַי 1928.

קאַלישער באַהן-הויף

קומט אָן:

1,46 — פון וואַרשאַ פערזאָנען-צוג
2,47 — פון פויזען
6,29 — פון פויזען שנעל-צוג
6,43 — פון קראָקאָ און קאַטאָוויץ פערזאָנען-צוג
6,59 — פון פויזען " "
7,46 — פון לוויהיטש "
8.51 — פון פויזען דורך קוטנאָ
9,00 — פון אָסטראָוועּ "
10,02 — פון וואַרשאָ דורך קוטנאָ
11,01 — פון לעמבערג דורך קוטנאָ
18,18 — פון פויזען לוקסוס-צוג מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג
18,50 — פון פויזען פערזאָנען-צוג
13,10 — פון פויזען דורך קוטנאָ
20,45 — פון פלאָצק דורך קוטנאָ
18,15 — פון קאַליושעק
81,50 — פון פויזען פערזאָנען-צוג
18,55 — פון לוויוויטש פערזאָנען-צוג
20,45 — פון פלאָצק דורך קוטנאָ
21,45 — פון וואַרשאָ "
22,05 — פון לאַסק " (אויב ס׳איז נויטיג)
23,12 — פון וואַרשאָ שנעל-צוג
23,25 — פון אָסטראָוו פערזאָנען-צוג
23,35 — פון קוטנאָ

פאָהרט אָפּ:

0,05 — קיין פויזען דורך קוטנאָ
2,01 — קיין פויזען פערזאָנען-צוג
3,03 — קיין וואַרשאָ "
6,38 — קיין וואַרשאָ שנעל-צוג
7,16 — קיין וואַרשאָ פערזאָנען-צוג
8,00 — קיין אָסטראָוו "
8,30 — קיין קאַלושקי "
9,08 — קיין פויזען דורך קוטנאָ
12,31 — קיין פויזען לוקסוס-צוג (מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג)
12,59 — קיין פויזען פערזאָנען-צוג
13,15 — קיין וואַרשאָ (דירעקט)
13,35 — קיין וואַרשאָ פערזאָנען-צוג
14,15 — קיין קוטנא "
15,30 — קיין אָסטראָווע פערזאָנען-צוג
15,35 — קיין לעמבערג "
15,40 — קיין לוויוויטש פערזאָנען-צוג
18,26 — קיין וואַרשאָ לוקסוס-צוג (מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג)
19,02 — קיין פלאָצק דורך קוטנאָ

19,11 — קיין אָסטראָווע פערזאָנען-צוג
19,20 — קיין לוויוויטש "
20,00 — קיין לאַסק (אויב ס׳איז נויטיג)
21,00 — קיין קראקא און קאַטאָוויץ
21,50 — קיין פויזען פערזאָנען-צוג
23,20 — קיין פויזען, שנעל-צוג

לאָדז — פאַבריטשנאַ

קומט אָן:

1,48 — פון קאָלושקי פערזאָנען-צוג
5,00 — " " "
6,50 — " " "
7,24 — " " "
7,40 — " " "
8,40 — " " "
9,50 — פון טשענסטאָכאָוו פערזאָנען-צוג
11,10 — פון קאָליושעק "
12,45 — " "
13,30 — פון סקאַרזשיסקאָ פערזאָנען-צוג
14,40 — פון קאָליושעק "
15,40 — " "
16,35 — פון וואַרשאָ פערזאָנען-צוג
18,48 — פון קאָליושעק "
19,55 — פון טאַרנאָבזשעג פערזאָנען-צוג
20,00 — פון וואַרשאָ שנעל-צוג
20,28 — פון קאָלושעק
21,25 — פון קאָלושעק (זונטאָג און חגאות)
21,58 — פון קאָלושעק (ווען ס׳איז נויטיג)

פאָהרט אָפּ:

1,25 — קיין קאָלושעק
4,50 — " קאָלושקי
6,40 — " "
7,20 — קיין וואַרשאָ שנעל-צוג
8,30 — קיין קאָלושעק
9,35 — קיין טאַרנאָבזשעג
10,35 — קיין קאָלושעק
11,50 — " "
14,15 — " "
14,35 — " "
15,15 — " "
16,20 — קיין טשענסטאָכאָוו
17,20 — קיין קאָלושקי
18,25 — קיין קאָלושקי
18,45 — קיין סקאַרזשיסקאָ
19,20 — קיין וואַרשאָ פערזאָנען-צוג
19,35 — קיין קאָלושעק
20,13 — " "
21,45 — " "
23,45 — " "

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", opiekę z odpowiedz. udziałowi: Ch. J. Brzozowski i S. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

אַבאָנעמענט-פּרייז: פּאָרן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—20 גר. אין דער ווינטער 7 ... אין טעקסט—40 ... 60 ... 4; נאָכ׳ן טעקסט—1 ... 15 ... 7; [illegible] 50 ... 100 ... 10 ...
אָבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלונג אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
[illegible]